

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет економіки та управління
Кафедра бізнес-економіки та підприємництва

Освітньо-професійна програма «Економіка агробізнесу та агротрейдинг»
Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність 051 «Економіка»
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

БЛАЖКА АНТОНА ВІТАЛІЙОВИЧА

на тему:

«Вдосконалення галузевої структури підприємства агробізнесу»

*Робота виконана з дотриманням основних принципів та фундаментальних
цінностей академічної доброчесності _____ Блажко А.В..*

Науковий керівник:
к.е.н, доцент кафедри бізнес-
економіки та підприємництва
Садовник Олександр
Володимирович

Робота допущена до захисту перед ЕК «__» _____ 2025 р. протокол № __

В.о. зав. кафедри бізнес-економіки
та підприємництва,
докт. екон. наук, проф.

_____ Інна РЄПНА

Київ 2025

Зміст

| | |
|--|-----------|
| <i>Вступ</i> | 3 |
| <i>РОЗДІЛ 1. Теоретико-методичні основи вдосконалення галузевої структури в підприємствах агробізнесу</i> | 6 |
| 1.1. <i>Поняття та сутність галузевої структури в підприємствах агробізнесу</i> | 6 |
| 1.2. <i>Теоретичні напрями підвищення економічної ефективності виробництва продукції</i> | 10 |
| 1.3. <i>Методи вдосконалення галузевої структури підприємства агробізнесу</i> | 15 |
| <i>РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ДОСЛІДЖУВАНОВОГО ПІДПРИЄМСТВА ТА ГАЛУЗЕВОЇ СТРУКТУРИ</i> | 20 |
| 2.1. <i>Організаційно-економічна характеристика підприємства</i> | 20 |
| 2.2. <i>Аналіз економічної ефективності галузевої структури</i> | 27 |
| 2.3. <i>Стратегічний аналіз позиціонування підприємства на ринку аграрної продукції</i> | 36 |
| <i>РОЗДІЛ 3. ОБГРУНТУВАННЯ ПЛАНОВОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ГАЛУЗЕВОЇ СТРУКТУРИ В ГОСПОДАРСТВІ</i> | 41 |
| 3.1. <i>Обґрунтування натуральних показників розвитку галузевої структури підприємства</i> | 41 |
| 3.2. <i>Обґрунтування вартісних показників розвитку галузевої структури підприємства</i> | 44 |
| 3.3. <i>Оцінка запропонованих заходів (CVP-аналіз)</i> | 50 |
| <i>ВИСНОВКИ</i> | 55 |
| <i>СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ</i> | 58 |
| <i>ДОДАТКИ</i> | 61 |

ВСТУП

Агропромисловий комплекс відіграє важливу роль у забезпеченні продовольчої безпеки країни, розвитку сільських територій та формуванні експортного потенціалу держави. В умовах зростаючої конкуренції, кліматичних змін і нестабільної ринкової кон'юнктури особливого значення набуває вдосконалення галузевої структури аграрних підприємств. Оптимальна структура виробництва дозволяє ефективніше використовувати наявні ресурси, знижувати витрати, збільшувати доходи та підвищувати адаптивність господарства до зовнішніх викликів.

Сучасні підприємства агробізнесу функціонують в умовах нестабільного економічного середовища, що вимагає від керівництва гнучкості, обґрунтованого планування та використання сучасних методів управління. Формування ефективної галузевої структури є ключовим чинником досягнення конкурентних переваг, раціонального розподілу виробничих потужностей та підвищення загальної ефективності діяльності.

Враховуючи зазначене, виникає необхідність теоретичного обґрунтування й практичного аналізу чинників, що впливають на формування й трансформацію галузевої структури підприємства. Актуальність даної теми зумовлена необхідністю пошуку дієвих управлінських рішень, які дозволять агропідприємствам стійко розвиватися у довгостроковій перспективі.

Об'єктом дослідження є процеси планування, організації та управління галузевою структурою підприємства, а також фактори, що впливають на її ефективність.

Предметом є теоретичні, методичні і практичні питання підвищення ефективності галузевої структури аграрного підприємства, зокрема ТОВ «Петрокарбівське».

Мета дипломної роботи полягає у вивченні теоретико-методичних засад та розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення галузевої структури аграрного підприємства з урахуванням економічної ефективності та ринкових умов. Для досягнення поставленої мети у роботі вирішуються такі завдання:

- проаналізувати поняття та сутність галузевої структури в підприємствах агробізнесу;
- дослідити теоретичні напрями підвищення економічної ефективності виробництва продукції та галузевої структури підприємства;
- вивчити методи вдосконалення галузевої структури підприємства агробізнесу;
- провести організаційно-економічна характеристика підприємства;
- здійснити аналіз економічної ефективності галузевої структури;
- провести стратегічний аналіз позиціонування підприємства на ринку аграрної продукції;
- обґрунтувати натуральні показники розвитку галузевої структури підприємства;
- обґрунтувати вартісні показники розвитку галузевої структури підприємства;
- оцінити запропоновані заходи з розвитку галузевої структури.

Практична значимість полягає в тому, що вони бути використані в подальшій діяльності ТОВ «Петрокарбівське» для прийняття управлінських рішень з підвищення ефективності галузевої структури, а також слугувати практичною основою для впровадження аналогічних заходів в інших аграрних підприємствах.

Інформаційною базою наукового дослідження стали такі джерела, як , офіційна статистична інформація, річна звітність ТОВ «Петрокарбівське», інформація з різних інтернет-ресурсів, наукова інформація з довідників, наукових збірників та журналів, підручник В. Г. Андрійчука «Економіка підприємств агропромислового комплексу».

В науковому дослідженні використовуються такі методи, як економіко-статистичний, монографічний, розрахунково-конструктивний, економіко-математичний та абстрактно-логічний.

Структура роботи: робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

РОЗДІЛ 1. Теоретико-методичні основи вдосконалення галузевої структури в підприємствах агробізнесу

1.1 Поняття та сутність галузевої структури в підприємствах агробізнесу

Успішне функціонування сільськогосподарських підприємств в умовах ринкової економіки потребує чіткої організації виробництва та ефективного управління ресурсами. Одним із ключових елементів, що визначає загальну результативність діяльності аграрного суб'єкта, є його внутрішня виробнича структура. Особливу увагу при цьому слід приділяти галузевій структурі підприємства, яка забезпечує взаємозв'язок між окремими напрямками сільськогосподарської діяльності та формує основу для підвищення економічної ефективності.

Галузева структура підприємства — це сукупність напрямів діяльності та підрозділів, що формують основні виробничі, управлінські та комерційні функції організації. Вона визначає, як саме розподіляються ресурси, зусилля та відповідальність всередині підприємства між різними галузями, що дозволяє максимально ефективно організувати виробництво, управління і контроль. У підприємствах агробізнесу питання формування та оптимізації галузевої структури є особливо важливим, оскільки специфіка цієї сфери діяльності вимагає врахування численних зовнішніх і внутрішніх факторів, які можуть значно впливати на ефективність виробництва та рентабельність.

Підприємства агробізнесу характеризуються різноманітністю галузевих напрямів, до яких входять рослинництво, тваринництво, садівництво, переробка сільськогосподарської продукції та інші. Кожен із цих напрямів має свої унікальні особливості, ризики та вимоги до управління. Галузева структура підприємства є

тією основою, на якій будуються управлінські рішення, спрямовані на забезпечення стабільного виробництва, оптимального розподілу ресурсів та підвищення рентабельності.

Особливості галузевої структури в агробізнесі

1. **Сезонність виробництва.** Однією з основних відмінностей агробізнесу є сезонність виробничих процесів, яка визначає структуру та організацію діяльності підприємства. Наприклад, у рослинництві виробничі процеси прив'язані до аграрного циклу, що вимагає максимальної концентрації ресурсів у періоди посівної кампанії, догляду за рослинами та збору врожаю. Це вимагає формування гнучкої галузевої структури, здатної адаптуватися до коливань попиту на ресурси в різні періоди року, що дозволяє знижувати витрати та ефективніше використовувати трудові та матеріальні ресурси.

2. **Залежність від природно-кліматичних умов.** У сільському господарстві ефективність виробничих процесів значною мірою залежить від зовнішніх природних факторів, таких як кліматичні умови, ґрунтові властивості, наявність водних ресурсів тощо. У випадку несприятливих умов, наприклад посухи чи злив, можуть виникнути ризики зниження врожайності або якості продукції, що прямо впливає на доходи підприємства. Галузева структура агропідприємства повинна бути побудована так, щоб мінімізувати ці ризики — наприклад, за рахунок диверсифікації напрямів виробництва чи використання сучасних технологій зрошення та захисту рослин.

3. **Диверсифікація та різноманіття продукції.** У агропідприємств є можливість і потреба займатися різними видами виробництва, включаючи рослинництво, тваринництво, садівництво та переробку продукції. Ця диверсифікація допомагає підприємствам збалансувати ризики, пов'язані з непередбачуваністю аграрного сектора. Наприклад, в разі неврожаю однієї культури, дохід можна отримати за рахунок інших видів продукції. Проте така різноманітність потребує специфічного підходу до управління кожним напрямом,

що відображається на формуванні галузевої структури підприємства, створенні окремих підрозділів для кожного виду продукції та розробці відповідних технологічних процесів.

4. Технологічна інтеграція виробничих циклів. Часто агропідприємства об'єднують різні етапи виробництва в єдиний технологічний ланцюжок, наприклад, від вирощування культур до їх переробки і реалізації. Така інтеграція дозволяє знижувати логістичні витрати, оптимізувати процеси і підвищувати якість продукції, оскільки підприємство контролює всі етапи виробництва. Галузева структура підприємства в цьому випадку повинна бути побудована так, щоб забезпечувати координацію всіх етапів та узгодженість дій між підрозділами, що, своєю чергою, сприяє ефективному використанню ресурсів та підвищенню рентабельності.

5. Вплив економічних і ринкових факторів. Підприємства агробізнесу працюють в умовах постійної зміни цін на сировину, добрива, техніку та інші ресурси, а також зазнають впливу цінових коливань на кінцеву продукцію. Це створює додаткові виклики для ефективного планування та організації галузевої структури. Оптимальна структура повинна враховувати можливості зниження витрат, диверсифікації ризиків та використання нових технологій, що дозволяє швидше адаптуватися до змін ринку.

6. Інноваційність та технологічний розвиток. Сучасний агробізнес активно впроваджує новітні технології, які сприяють підвищенню врожайності, зниженню витрат на виробництво та покращенню якості продукції. Це включає автоматизацію процесів, використання дронів для моніторингу полів, застосування сучасних систем зрошення, добрив і засобів захисту рослин. Галузева структура підприємства повинна бути готовою до впровадження цих технологій та змін у виробничих процесах, щоб забезпечити стабільність і конкурентоспроможність на ринку.

Вірно сформована галузева структура дозволяє підприємству агробізнесу досягти збалансованого розвитку та стійкості в умовах мінливого ринкового середовища. Вона забезпечує оптимальний розподіл ресурсів між галузевими напрямками, що підвищує ефективність виробництва, допомагає знижувати витрати та мінімізувати ризики. Галузева структура також сприяє зростанню конкурентоспроможності підприємства, оскільки дозволяє гнучко реагувати на зміни попиту, впроваджувати новітні технології та оперативно адаптуватися до змін ринкових умов.

Наприклад, у разі раптових змін на ринку (зниження попиту на певний вид продукції або суттєвого подорожчання сировини), підприємство може скоротити виробництво в одному з галузевих напрямів та збільшити в іншому, що є більш прибутковим або менш затратним. Це дозволяє підтримувати стабільність доходів та уникати фінансових втрат.

Таким чином, галузева структура агропідприємства є не просто набором виробничих підрозділів, а системою, що забезпечує ефективну діяльність всього підприємства. Вона сприяє максимізації прибутковості, покращенню використання ресурсів та підвищенню адаптивності до змін ринку. Ефективне планування і управління галузевою структурою дає можливість підприємствам агробізнесу забезпечувати не тільки поточні фінансові цілі, але й стратегічні переваги на довгострокову перспективу.

Отже, правильно сформована галузева структура є запорукою успіху агропідприємства. Вона дозволяє підприємству не тільки адаптуватися до змін ринку, але й активно впливати на них. Постійний аналіз та оптимізація структури є необхідною умовою для досягнення довгострокового успіху.

1.2 Теоретичні напрями підвищення економічної ефективності виробництва продукції

Одним із фундаментальних та багатоаспектних напрямів підвищення економічної ефективності виробництва зернових культур є комплексна раціоналізація виробничих процесів. Це передбачає системне вдосконалення всіх без винятку стадій технологічного циклу вирощування, починаючи з науково обгрунтованого планування сівозмін, яке є наріжним каменем підтримання та підвищення природної родючості ґрунтів, мінімізації ризиків розвитку резистентних бур'янів та шкідників, а також оптимізації використання мінеральних добрив і засобів захисту рослин на основі глибокого розуміння потреб кожної культури в сівозміні та її впливу на ґрунтові процеси. Чергування культур із різними біологічними вимогами до поживних речовин, кореневої системи та впливу на фітосанітарний стан ґрунту сприяє відновленню природного балансу елементів живлення та знижує потребу у штучному їх внесенні. Поряд із цим, критично важливим є ширше впровадження ресурсозберігаючих технологій обробітку ґрунту, таких як мінімальний та нульовий обробіток, які не лише дозволяють значно зменшити ерозійні процеси, що є серйозною загрозою для українських чорноземів, але й сприяють збереженню дорогоцінної вологи в ґрунті, що є особливо важливим в умовах нестабільних кліматичних умов, а також забезпечують стабільність врожаїв у довгостроковій перспективі.

Невід'ємною складовою комплексного підходу до раціоналізації є глибока модернізація матеріально-технічної бази підприємства. Котра не обмежується простою заміною застарілої техніки на новіші моделі, а передбачає стратегічне інвестування у високотехнологічне обладнання, оснащене інтегрованими системами точного землеробства. Використання автоматизованих тракторів з GPS-навігацією, високопродуктивних дронів для оперативного моніторингу стану

посівів та виявлення проблемних ділянок, сучасних комбайнів, обладнаних системами точного обліку врожаю та картування полів, сприяє значному підвищенню точності виконання всіх без винятку агротехнічних операцій, оптимізації витрат паливно-мастильних матеріалів, насіння, добрив та засобів захисту рослин, а також істотному зростанню продуктивності праці та загальної врожайності. Передовий досвід господарств, які активно впроваджують такі технології, переконливо демонструє потенціал підвищення врожайності на 10–20% при одночасному значному зменшенні виробничих витрат на одиницю продукції.

Рушійною силою підвищення економічної ефективності в аграрному виробництві є активний інноваційний розвиток, який базується на системному використанні новітніх досягнень аграрної науки та технологій. Це включає в себе не лише впровадження передових агротехнологій обробітку ґрунту та догляду за посівами, але й селекцію та впровадження у виробництво удосконалених сортів зернових культур, які характеризуються підвищеною стійкістю до хвороб, шкідників, посухи та інших несприятливих факторів навколишнього середовища, а також мають високий потенціал врожайності та якості зерна. Важливу роль відіграє також використання сучасних біотехнологічних засобів для поліпшення стану ґрунту, таких як біостимулятори росту, ефективні мікробіологічні препарати та біоферти, які допомагають знизити залежність від традиційних хімічних добрив і пестицидів, покращити екологічність виробництва та підвищити стійкість рослин до стресових умов. Ключовим елементом інноваційного розвитку є також широке використання інформаційних технологій, аналізу великих даних (Big Data) та систем штучного інтелекту в аграрному виробництві, що дозволяє підприємствам здійснювати оперативний моніторинг агрометеорологічних умов, своєчасно реагувати на зміни погодних умов, прогнозувати врожайність з високою точністю та приймати обґрунтовані управлінські рішення на основі аналізу великих масивів даних.

Вирішальне значення у забезпеченні стабільно високої економічної ефективності виробництва зернових культур належить якісному кадровому забезпеченню виробництва. Сучасне високотехнологічне сільське господарство потребує фахівців нового покоління, які володіють глибокими знаннями в галузі сучасної агротехніки, біотехнологій, екологічного землеробства, цифрового моніторингу та ефективного управління складною сільськогосподарською технікою. Тому постійне підвищення кваліфікації персоналу через організацію спеціалізованих тренінгів, програм обміну досвідом із провідними вітчизняними та зарубіжними господарствами, активну участь у науково-практичних конференціях та семінарах є критично важливим для своєчасного запровадження передових методик і технологій у виробничу діяльність підприємства. Водночас, розробка та впровадження ефективних мотиваційних програм, які безпосередньо орієнтовані на стимулювання працівників за досягнення високих виробничих результатів, підвищення продуктивності праці та відповідальне ставлення до використання ресурсів, є важливим чинником підвищення загальної ефективності праці на підприємстві.

З метою підвищення загальної стійкості аграрного підприємства до зовнішніх ринкових і погодних ризиків, важливим напрямом є оптимізація його галузевої структури. В умовах глобалізації та нестабільності світових аграрних ринків, стратегічна диверсифікація виробничої діяльності набуває особливого значення. Поряд із традиційним вирощуванням основних зернових культур, таких як пшениця, ячмінь та кукурудза, доцільним є активне впровадження у виробничу структуру підприємства високорентабельних нішевих культур, наприклад, ріпаку, сої, сорго, гречки, льону тощо. Такий диверсифікований підхід дозволяє не лише суттєво розширити асортимент виробленої продукції та зменшити залежність від кон'юнктури цін на окремі види зернових, але й забезпечити підприємству додаткові стабільні джерела доходів. Важливим стратегічним кроком є також розвиток власних потужностей з первинної та глибокої переробки вирощеної

продукції, що дозволяє значно підвищити додану вартість кінцевого продукту, забезпечити більшу гнучкість у каналах реалізації та отримати додатковий прибуток.

Суттєве значення для забезпечення високої економічної ефективності виробництва зернових культур має системна економія витрат і зниження собівартості виробництва. Рациональне та ощадливе використання всіх видів ресурсів, включаючи насіння, добрива, засоби захисту рослин, паливно-мастильні матеріали, воду та енергію, оптимізація технологічних процесів на всіх етапах виробництва, а також широке впровадження ресурсозберігаючих технологій є ключовими елементами підвищення прибутковості виробництва. Сучасні аграрні підприємства все активніше впроваджують інтегровані системи моніторингу витрат у режимі реального часу, що дозволяє оперативно виявляти потенційні джерела неефективного використання ресурсів та здійснювати своєчасну корекцію виробничих процесів для мінімізації витрат. Енергозбереження, оптимізація логістичних процесів, включаючи транспортування та зберігання вирощеної продукції, також мають значний вплив на зниження загальної собівартості виробництва зернових культур.

Ефективність діяльності аграрного підприємства значною мірою визначається якістю стратегічного планування. В умовах постійних та непередбачуваних змін ринкової кон'юнктури, зростаючих кліматичних ризиків та загострення конкуренції на внутрішньому та зовнішніх ринках, стратегічне планування має включати глибокий аналіз внутрішніх сильних та слабких сторін підприємства, а також зовнішніх можливостей та загроз, ретельну оцінку можливих сценаріїв розвитку аграрного ринку, чітке визначення пріоритетних напрямів інвестування та розробку гнучких планів реагування на потенційні виклики. Важливим аспектом стратегічного планування є також передбачення розвитку власної інфраструктури зберігання та переробки вирощеної продукції, активний пошук та освоєння нових, більш вигідних ринків збуту, а також адаптація

виробництва до вимог міжнародних стандартів якості та безпечності продукції. Використання сучасних методик стратегічного управління та прогнозування сприяє підвищенню гнучкості підприємства, його здатності до швидкої адаптації до змін зовнішнього середовища та забезпеченню довгострокової економічної стійкості.

Нарешті, необхідним елементом успішної стратегії сучасного аграрного підприємства є неухильна орієнтація на принципи екологічної та соціальної відповідальності. Активне використання природоохоронних технологій обробітку ґрунту, впровадження ефективних систем зниження негативного впливу виробничої діяльності на навколишнє середовище, участь у регіональних та національних програмах сталого розвитку сприяють не лише збереженню природних ресурсів для майбутніх поколінь, але й зміцненню позитивної репутації підприємства, підвищенню його інвестиційної привабливості та відкриттю нових ринкових можливостей, зокрема на ринках органічної продукції. Підтримка місцевих громад, створення нових робочих місць у сільській місцевості, активна участь у розвитку соціальної інфраструктури регіону є важливими аспектами реалізації концепції корпоративної соціальної відповідальності, що дозволяє підприємству гармонійно інтегруватися у соціально-економічний простір регіону та будувати довгострокові партнерські відносини з місцевою громадою.

Отже: підвищення економічної ефективності виробництва зернових культур в умовах сучасного агробізнесу є складним, багатограним та безперервним процесом, який вимагає від аграрних підприємств комплексного підходу та системної роботи за всіма ключовими напрямками. Активна раціоналізація виробничих процесів, глибока модернізація матеріально-технічної бази, безперервний інноваційний розвиток, забезпечення висококваліфікованими кадрами, оптимізація галузевої структури, жорсткий контроль витрат, ефективне стратегічне планування та неухильна орієнтація на принципи екологічної та соціальної відповідальності є тими фундаментальними складовими, які в своїй сукупності здатні забезпечити сталий розвиток, значне зміцнення конкурентних

позицій та успішну інтеграцію аграрних підприємств у сучасний глобальний аграрний ринок. Лише системна та послідовна реалізація цих стратегій дозволить максимально розкрити значний потенціал виробництва зернових культур в Україні та забезпечити продовольчу безпеку країни на довгі роки.

1.3 Методи вдосконалення галузевої структури підприємства агробізнесу

В умовах зростаючої динамічності аграрного ринку, посилення конкуренції, нестабільності цін, кліматичних змін та необхідності забезпечення сталого розвитку, питання вдосконалення галузевої структури фермерських господарств набуває особливої актуальності та стратегічного значення. Ефективно оптимізована структура є ключовим фактором підвищення економічної стійкості, прибутковості, адаптивності до зовнішніх викликів та конкурентоздатності сільськогосподарських виробників як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках. Вона дозволяє не лише раціонально та максимально ефективно використовувати наявні, часто обмежені, ресурси – земельні, трудові, фінансові, матеріально-технічні, але й забезпечувати стабільність доходів у довгостроковій перспективі, мінімізувати виробничі витрати на одиницю продукції та повною мірою реалізовувати виробничий потенціал господарства, сприяючи його інноваційному розвитку та розширенню можливостей.

Одним з фундаментальних та найбільш поширених методів є поглиблена спеціалізація, що передбачає стратегічне зосередження виробничих зусиль фермерського господарства на вирощуванні обмеженої кількості сільськогосподарських культур або видів тваринництва, які демонструють найвищу економічну ефективність та конкурентоздатність у конкретних природно-кліматичних умовах регіону, з урахуванням якості ґрунтів, наявності необхідних ресурсів (техніки, кваліфікованої робочої сили), а також на основі ретельного

аналізу поточного та прогнозованого ринкового попиту, цінової кон'юнктури та перспектив розвитку відповідних галузей. Стратегічна спеціалізація дозволяє фермеру стати висококваліфікованим експертом у вибраній галузі, концентрувати інвестиції та знання на вдосконаленні технологій виробництва, оптимізації агротехнічних або зоотехнічних процесів, що в кінцевому підсумку призводить до значного зниження собівартості одиниці виробленої продукції за рахунок досягнення ефекту масштабу, підвищення якості продукції до найвищих стандартів та зміцнення позицій господарства на конкретному, вузькоспеціалізованому ринку. Проте, слід усвідомлювати потенційні ризики, пов'язані з надмірною залежністю від цін на один або обмежену кількість видів продукції, а також підвищену вразливість до несприятливих погодних умов, епідемій захворювань рослин або тварин, та різких змін у споживчих перевагах.

На противагу глибокій спеціалізації виступає стратегія розумної диверсифікації, яка передбачає обґрунтоване розширення спектра виробничої діяльності фермерського господарства шляхом введення нових, часто не пов'язаних безпосередньо з основною галуззю, напрямів виробництва, продуктів або послуг. Важливо, щоб процес диверсифікації був ретельно спланований та враховував наявні ресурси господарства, його компетенції, потенційні синергетичні ефекти між різними видами діяльності, а також результати попередніх маркетингових досліджень нових ринків та оцінку потенційної прибутковості нових напрямів. Поступове освоєння нових видів виробництва, інвестиції в додаткове обладнання, навчання персоналу новим навичкам, розробка відповідних маркетингових стратегій – ключові елементи успішної диверсифікації. Потенційними наслідками є значне зниження загального рівня підприємницьких ризиків за рахунок компенсації можливих збитків в одній галузі стабільними прибутками в іншій, більш повне та рівномірне використання наявних ресурсів (земельних угідь, трудових ресурсів, технічного парку) протягом усього календарного року, а також створення додаткових робочих місць та розширення можливостей для розвитку господарства.

Однак, надмірна та необґрунтована диверсифікація може призвести до розпорошення обмежених ресурсів, зниження ефективності управління та втрати конкурентних переваг в основній галузі.

Важливим стратегічним напрямом є вертикальна інтеграція, яка передбачає об'єднання під єдиним управлінським контролем різних послідовних етапів виробничого ланцюга, починаючи від виробництва сировини (виращування сільськогосподарських культур або розведення тварин) і закінчуючи її переробкою, зберіганням, пакуванням та реалізацією кінцевому споживачеві. Це дозволяє фермерському господарству здійснювати повний контроль над усім процесом створення доданої вартості. Механізмами впровадження вертикальної інтеграції є створення власних переробних потужностей (млинів, олійниць, молокозаводів, забійних цехів, консервних заводів), організація власної сучасної системи зберігання та логістики, налагодження прямих каналів збуту продукції (власні фірмові магазини, участь у фермерських ринках, активне використання онлайн-платформ для прямих продажів). Потенційними наслідками є значне збільшення доданої вартості виробленої продукції, підвищення контролю якості на всіх етапах виробництва та збуту, мінімізація залежності від посередників, отримання більшого прибутку та зміцнення зв'язку зі споживачами. Водночас, вертикальна інтеграція вимагає значних початкових інвестицій, високого рівня управлінських компетенцій та глибокого розуміння специфіки різних етапів виробничо-збутового ланцюга.

Поряд з індивідуальними стратегіями розвитку, важливу роль відіграє горизонтальна кооперація, яка передбачає добровільне об'єднання зусиль кількох незалежних фермерських господарств для досягнення спільних економічних цілей. Кооперація може охоплювати широкий спектр напрямів, включаючи спільну закупівлю виробничих ресурсів (насіння, добрива, засоби захисту рослин, паливо) за оптовими цінами, спільне використання дорогої сільськогосподарської техніки та обладнання, організацію спільного зберігання, первинної переробки та пакування продукції, а також спільний маркетинг та збут виробленої продукції під

єдиним брендом. Механізмами впровадження є створення формальних кооперативних об'єднань, розробка спільних планів виробничої та збутової діяльності, формування ефективних органів управління кооперативом. Потенційними наслідками є значне зниження витрат на придбання ресурсів, покращення доступу до масштабних ринків збуту, підвищення конкурентоздатності малих та середніх виробників, обмін досвідом та знаннями, а також можливість спільного лобювання інтересів. Успіх горизонтальної кооперації безпосередньо залежить від здатності учасників до компромісу, ефективного управління спільними ресурсами та чіткого визначення взаємних вигод.

Перспективним напрямом вдосконалення галузевої структури є стратегічна орієнтація на нішеві ринки та органічне виробництво. Зростаючий світовий та внутрішній попит на екологічно чисті продукти харчування, здорову їжу, спеціалізовану аграрну продукцію (наприклад, безглютенові зернові, органічні овочі та фрукти, крафтові м'ясні та молочні вироби) відкриває нові можливості для фермерських господарств, що готові освоювати ці високомаржинальні сегменти ринку. Механізмами впровадження є освоєння спеціальних технологій органічного землеробства або виробництва нішевої продукції, проходження процедури сертифікації відповідно до чинних стандартів, розробка цілеспрямованої маркетингової стратегії для виходу на цільові ринки та налагодження ефективних каналів збуту. Потенційними наслідками є отримання вищих цін на вироблену продукцію, зменшення рівня конкуренції з боку великих агрохолдингів, можливість залучення державної підтримки та преміальних виплат за виробництво органічної продукції. Однак, слід враховувати вищі вимоги до технологій виробництва, необхідність отримання відповідних сертифікатів та часто більші витрати на виробництво та маркетинг.

Значний вплив на ефективність галузевої структури має активне впровадження ресурсозберігаючих технологій, спрямованих на оптимізацію використання всіх видів виробничих ресурсів. Це включає в себе застосування

систем точного землеробства, технологій крапельного зрошення, диференційованого внесення добрив та засобів захисту рослин, використання енергоефективного обладнання, впровадження відновлюваних джерел енергії та оптимізацію логістичних процесів. Механізмами впровадження є інвестиції в сучасну техніку та обладнання, навчання персоналу принципам ресурсозбереження, адаптація існуючих виробничих процесів. Потенційними наслідками є значне зниження собівартості виробленої продукції, підвищення екологічної стійкості виробництва, зменшення залежності від коливань цін на енергоносії та інші ресурси.

Отже, вдосконалення галузевої структури фермерських господарств є складним, багатоаспектним та безперервним процесом, що вимагає глибокого аналізу внутрішніх можливостей та зовнішніх ринкових умов. Раціональне поєднання стратегій спеціалізації та диверсифікації, ефективна вертикальна та горизонтальна інтеграція, освоєння перспективних нішевих ринків, впровадження ресурсозберігаючих технологій, а також активне використання сучасних управлінських, маркетингових та фінансових інструментів є ключовими факторами забезпечення сталого економічного розвитку, підвищення конкурентоздатності та довгострокової життєздатності фермерських господарств на сучасному аграрному ринку. Комплексний та обґрунтований підхід до формування оптимальної галузевої структури є запорукою успіху та процвітання агробізнесу в Україні.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ДОСЛІДЖУВАНОВОГО ПІДПРИЄМСТВА ТА ГАЛУЗЕВОЇ СТРУКТУРИ

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства

Економічний аналіз полягає у двовимірному аналізі показників, їх якісного та кількісного значення. Таке дослідження дозволяє надати ґрунтовну оцінку досліджуваному явищу та визначити основні взаємозв'язки між показниками та їх зміною. Першим етапом такого аналізу є визначення та опис основних економічних показників підприємства, у нашому випадку ТОВ «Петрокорбівське» що знаходиться за юридичною адресою: Кіровоградська обл., Новгородківський р-н, село Петрокорбівка, що наведені в табл. 2.1.

Характеристику розміру підприємства виконаємо на основі показників площі сільськогосподарських угідь, величини авансового та власного капіталу, середньорічної чисельності працівників, обсягу чистого доходу від реалізації продукції. Джерело: Форма №1 «Баланс», Форма №2 «Звіт про фінансові результати», Форма №50-ст «Основні економічні показники роботи сільськогосподарського підприємства».

Таблиця 2.1 – Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Петрокорбівське» за 2022 – 2024 рік

| Показник | 2022р. | 2023р. | 2024р. | 2024р. / 2022р., % |
|--|----------|----------|----------|--------------------|
| Площа сільськогосподарських угідь, га | 4 168,96 | 4 168,96 | 4 168,96 | -0,15 |
| Площа ріллі, га | 4 168,96 | 4 168,96 | 4 168,96 | 0 |
| Авансований капітал, тис. грн. | 348 896 | 357 540 | 495 368 | +41,98 |
| Власний капітал, тис. грн. | 239 080 | 263 707 | 325 003 | +35,94 |
| Середньорічна чисельність працівників, осіб | 65 | 67 | 57 | -12,31 |
| Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн. | 280 504 | 190 547 | 224 884 | -19,83 |
| Чистий прибуток, тис. грн. | 92 293 | 20 202 | 61 296 | -33,59 |

Джерело: побудовано автором за використання статистичної звітності підприємства ТОВ "Петрокорбівське"

На основі таблиці 2.1 про ТОВ «Петрокорбівське» можна зробити наступні висновки:

- 1 Розмір авансованого капіталу у 2024 в порівнянні з 2022 зріс на 147 562 тис. грн, що у відносному виразі дорівнює близько 41,98%.
- 2 За досліджуваний період розмір власного капіталу збільшився на 85 923 тис. грн. або на 35,94%.
- 3 Чистий дохід від реалізації продукції за період з 2022 по 2025 роки зменшився на 55 620 тис. грн., що становить близько 19,83%.
- 4 В період з 2022 по 2024 роки розмір чистого прибутку зменшився майже на третину, з 92 293 до 61 296 що рівно скороченню на 33,59.

Враховуючи показники розміру можна сказати, що товариство з обмеженою відповідальністю «Петрокорбівське» є середнім підприємством та солідним гравцем на ринку.

Важливу роль для підприємства відіграє визначення виробничого напрямку. Виробничий напрямок формується по галузях, які мають найбільшу питому вагу в структурі товарної продукції. В табл. 2.2 на основі даних про обсяги товарної продукції Товариство з обмеженою відповідальністю «Петрокорбівське» по окремих галузях за 2022-2024 роки визначимо її структуру.

На основі таблиці 2.2 можна простежити динаміку обсягів товарної продукції ТОВ «Петрокорбівське» по основних напрямках діяльності за період 2022–2024 років. У структурі реалізованої продукції домінують **зернові та зернобобові культури**, а також **насіння культур олійних**, зокрема соняшнику. Це свідчить про орієнтацію підприємства на вирощування високорентабельних сільськогосподарських культур із чітко сформованим збутом.

Таблиця 2.2 – Товарна продукція_ТОВ «Петрокорбівське», тис.грн., 2022 - 2024 рік

| Вид продукції | 2022 р. | 2023 р. | 2024 р. | Частка у структурі 2024 р., % |
|--|----------------|----------------|----------------|-------------------------------|
| Культури зернові та зернобобові | 150 964 | 57 028 | 88 648 | 44 |
| - Пшениця | 94 917 | 18 760 | 33 167 | 16,5 |
| - Кукурудза на зерно | 43 656 | 29 566 | 55 480 | 27,5 |
| - Ячмінь | 12 390 | 8 701 | - | - |
| Насіння культур олійних | 84 175 | 103 994 | 96 723 | 47,9 |
| насіння соняшнику | 84 175 | 103 994 | 96 723 | 47,9 |
| Буряк цукровий фабричний | 5500 | 15 345 | - | - |
| Цукор білий кристалічний буряковий | 39 466 | 7 162 | 16 155 | 8 |
| Всього | 280 105 | 183 529 | 201 525 | 100 |

Джерело: побудовано автором за використання статистичної звітності підприємства ТОВ "Петрокорбівське"

У 2022 році обсяги реалізації зернових склали 150 964 тис. грн, або понад 53,9% від загального обсягу продукції. Найбільшу питому вагу серед зернових мала пшениця (94 917 тис. грн), далі — кукурудза на зерно (43 656 тис. грн) і ячмінь (12 390 тис. грн). У 2023 році спостерігається суттєве скорочення обсягів зернової продукції до 57 028 тис. грн, що, ймовірно, пов'язано із несприятливими кліматичними умовами або зміною пріоритетів у структурі посівів. У 2024 році відбулося певне відновлення — 88 648 тис. грн, проте частка зернових у загальній структурі знизилася до 44%.

У межах зернових спостерігається зростання питомої ваги кукурудзи — з 28,9% у 2022 році до 27,5% у 2024 році, що може свідчити про переорієнтацію підприємства на культури, які мають кращу врожайність або ринкову кон'юнктуру.

Натомість найбільш стабільним і пріоритетним напрямом стало вирощування насіння олійних культур — винятково насіння соняшнику. Якщо у 2022 році цей напрям займав 30% у структурі (84 175 тис. грн), то вже у 2023 — 103 994 тис. грн

(56,7%), а у 2024 він складає 96 723 тис. грн, що дорівнює **47,9% загальної вартості продукції**. Це свідчить про високу рентабельність цієї галузі, а також про здатність підприємства адаптуватися до ринкових умов і зосередити ресурси на найбільш прибутковому напрямі.

Менш вагомою, проте значущою статтею залишаються цукрові буряки та продукція їх переробки. У 2022 році обсяг реалізації буряка становив 5 500 тис. грн, а цукру білого — 39 466 тис. грн (14% загального обсягу). У 2023 році ці показники різко скоротилися, що може бути пов'язано з технологічними або організаційними труднощами. У 2024 році виробництво буряків не відзначене, а виробництво цукру зросло до 16 155 тис. грн, що складає 8% від загального обсягу.

Таким чином, структура товарної продукції ТОВ «Петрокорбівське» у 2024 році є орієнтованою переважно на насіння соняшнику (47,9%) і зернові культури (44%), при цьому цукрова галузь має допоміжне значення (8%). Така структура свідчить про перевагу рослинницького напрямку в господарській діяльності підприємства, з концентрацією на найбільш ліквідних культурах.

Далі проведемо аналіз ліквідності підприємства. Розраховані показники відображені у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 - Показники ліквідності ТОВ «Петрокорбівське» 2022-2024 роки

| Показник | 2022р. | 2023р. | 2024р. | 2024р. - 2022р. % |
|---|--------|--------|--------|----------------------|
| Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття), КЗЛ | 5,39 | 7,35 | 3,56 | -1,82 |
| Коефіцієнт швидкої ліквідності, КШЛ | 3,53 | 5,17 | 2,77 | -0,75 |
| Коефіцієнт моментальної (абсолютної) ліквідності, КМЛ | 0,009 | 0,01 | 0,21 | 0,20 |

Джерело: побудовано автором за використання статистичної звітності підприємства ТОВ "Петрокорбівське"

Показник Кзл показує, яку частину поточних зобов'язань і забезпечень та зобов'язань, пов'язаних з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття підприємство здатне повернути постачальникам у разі продажу ним усіх оборотних активів. Переважно цей коефіцієнт має значення більше одиниці. В такому разі йдеться про те, скільки разів підприємство може погасити зазначені зобов'язання. Критичне значення 1, бажане 2, в нашому випадку коефіцієнт в період 2024р. – 2022р. зменшився на 1,82, але всерівно вище бажаного.

Коефіцієнт швидкої ліквідності показує, яку частину поточних зобов'язань і забезпечень, а також зобов'язань, пов'язаних з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття підприємство спроможне повернути за рахунок більш ліквідних оборотних активів, представлених дебіторською заборгованістю, поточними фінансовими інвестиціями і грошима та їх еквівалентами. Безумовно, платіжні можливості підприємства щодо швидкого погашення зазначених зобов'язань значною мірою залежать від платіжної дисципліни дебіторів, можливостей швидкого продажу поточних фінансових інвестицій і структурного співвідношення цих активів у загальній їх сумі. Критичне значення 0,5 бажане 1, попри зменшення впродовж 2024р. – 2022р. на 0,75 ми все маємо значення більше бажаного.

Коефіцієнт моментальної (абсолютної) ліквідності показує, яку частину поточних зобов'язань підприємство може погасити негайно самим високоліквідним активом — грошима та їх еквівалентами. Критичне 0,2 бажане 0,5 в період 2022р – 2023р підприємство майже не тримало кошти на імені ТОВ, в 2024р ситуація змінилася і значення виросло до критичного в 0,21.

Далі в таблиці 2.4 визначимо формування прибутку для ТОВ «Петрокорбівське».

Таблиця 2.4 - Формування прибутку ТОВ «Петрокорбівське», у 2023-2024 роках

| Стаття | 2023р | 2024р | Відхилення | |
|---|----------|---------|------------|--------|
| | тис. грн | | (+, -) | % |
| Чистий дохід від реалізації продукції | 190 547 | 224 884 | 34 337 | 18,02 |
| Собівартість реалізованої продукції | 159 871 | 205 049 | 45 178 | 28,25 |
| Валовий прибуток | 30 676 | 19 835 | -10 841 | -35,34 |
| Інші операційні доходи | 31 123 | 103 259 | 72 163 | 331,77 |
| Адміністративні витрати | 3 705 | 4 718 | 1 013 | 27,23 |
| Витрати на збут | 21 942 | 17 578 | -4 364 | -19,87 |
| Інші операційні витрати | 4 002 | 13 232 | 9230 | 330,68 |
| Фінансові результати від операційної діяльності прибуток /збиток: | 32 150 | 87 566 | 55 416 | 272,36 |
| Інші фінансові доходи | 70 | 535 | 465 | 764,28 |
| Інші доходи | 988 | 70 | -918 | -92,91 |
| Фінансові витрати | 12 122 | 16 831 | 4 709 | 38,85 |
| Витрати від участі в капіталі | - | - | - | - |
| Інші витрати | 1 117 | 10 044 | 8 927 | 889,19 |
| Фінансові результати до оподаткування Збиток/ Прибуток: | 19 969 | 61 296 | 41 327 | 306,96 |
| Чистий фінансовий результат Прибуток | 19 969 | 61 296 | 41 237 | 306,96 |
| Збиток | - | - | - | - |

Джерело: побудовано автором за використання статистичної звітності підприємства ТОВ "Петрокорбівське"

На основі таблиці 2.4 «Формування прибутку ТОВ "Петрокорбівське" у 2023–2024 роках» можна здійснити детальний аналіз динаміки ключових фінансових показників підприємства, зокрема структури доходів, витрат та кінцевих фінансових результатів.

У 2024 році чистий дохід від реалізації продукції зріс на 18,02% у порівнянні з 2023 роком і становив 224 884 тис. грн, що свідчить про зростання обсягів продажу або покращення цінової ситуації на ринку. Водночас собівартість реалізованої продукції зросла ще відчутніше — на 45 178 тис. грн (або 28,25%), що обумовило

зниження валового прибутку на 35,34% — з 30 676 тис. грн до 19 835 тис. грн. Це негативна тенденція, яка свідчить про зменшення прибутковості основної діяльності, попри збільшення виручки.

Разом з тим, у 2024 році підприємство компенсувало втрати валового прибутку за рахунок значного зростання інших операційних доходів — з 31 123 тис. грн до 103 259 тис. грн (+331,77%). Це могло бути зумовлено надходженнями від оренди, допоміжної діяльності, реалізації основних засобів або іншої нестандартної господарської діяльності.

Також простежується позитивна тенденція щодо зниження витрат на збут на 19,87%, що свідчить про оптимізацію логістики чи зменшення витрат на маркетинг. Натомість адміністративні витрати зросли на 27,23%, що, ймовірно, пов'язано з інфляцією, переглядом заробітної плати або збільшенням управлінських витрат.

Фінансовий результат від операційної діяльності у 2024 році становив 87 566 тис. грн, що на 272,36% більше порівняно з 2023 роком. Це різке покращення забезпечено насамперед зростанням інших операційних доходів, а не основної прибутковості виробництва.

Також спостерігається зростання фінансових витрат на 38,85%, що свідчить про можливе збільшення кредитного навантаження або процентних виплат. Водночас інші доходи (негосподарського характеру) різко зменшились на 92,91%, тоді як інші витрати зросли майже в дев'ять разів — до 10 044 тис. грн, що потребує окремого аналізу їхньої структури.

У підсумку, чистий прибуток підприємства у 2024 році зріс утричі — з 19 969 тис. грн до 61 296 тис. грн (+306,96%), що свідчить про значне фінансове покращення. Проте варто зазначити, що це зростання забезпечено не стільки ефективністю основного виробництва, скільки збільшенням додаткових операційних надходжень, що не завжди має сталий характер.

Таким чином, ТОВ «Петрокорбівське» у 2024 році змогло суттєво покращити фінансовий результат, однак у перспективі потребує посилення виробничої

ефективності, зниження собівартості та зменшення залежності від позареалізаційних доходів.

2.2 Аналіз економічної ефективності галузевої структури

Аналіз економічної ефективності галузевої структури є важливим етапом оцінювання господарської діяльності підприємства, оскільки саме від її оптимізації залежить рівень використання ресурсів, продуктивність, а також фінансова результативність. Галузева структура підприємства визначає основні напрями його спеціалізації, що впливає на ефективність виробництва, рівень собівартості продукції та показники рентабельності.

Аналіз динаміки посівних площ показав загальну тенденцію до скорочення оброблюваних земель під більшістю культур. Найбільше скорочення площ спостерігалось під пшеницею (-51.7% за період 2022-2024 роки) та кукурудзою (-29.7%). Площі під ячменем та цукровим буряком також зменшилися у 2023 році порівняно з 2022 роком. Соняшник продемонстрував початкове зростання площ у 2023 році, проте у 2024 році також відбулося їх скорочення.

Динаміка урожайності культур була більш різноспрямованою. Пшениця показала стабільне зростання урожайності протягом усього періоду (+21.7% за 2022-2024 роки). Урожайність ячменю та цукрового буряка у 2023 році значно знизилася порівняно з 2022 роком. Кукурудза продемонструвала незначне зростання урожайності у 2023 році, але зазнала різкого падіння у 2024 році (-68.2% за 2022-2024 роки). Урожайність соняшнику мала коливання, але загалом дещо знизилася (-5.7% за 2022-2024 роки).

Таблиця 2.5 - Урожайність ТОВ «Петрокорбівське» 2022-2024 рік

| Показник | Пшениця | Ячмінь | Кукурудза | Соняшник | Цукровий буряк | Кукурудза кормова |
|------------------------------------|---------|--------|-----------|----------|----------------|-------------------|
| 2022рік | | | | | | |
| Площа, (га) | 1 675 | 476 | 1 035 | 2 029 | 454 | - |
| Урожайність, (т/га) | 4,6 | 3,8 | 5,98 | 2,65 | 52,7 | - |
| Валовий збір, (т) | 7 809 | 1 820 | 6 192 | 5 394 | 23 961 | - |
| 2023рік | | | | | | |
| Площа, (га) | 749 | 308 | 1 599 | 2 432 | 357 | - |
| Урожайність, (т/га) | 5,1 | 3,08 | 6,2 | 2,1 | 36 | - |
| Валовий збір, (т) | 3 839 | 950 | 9 840 | 5 100 | 12 859 | - |
| 2024рік | | | | | | |
| Площа, (га) | 809 | - | 728 | 1 915 | - | 716 |
| Урожайність, (т/га) | 5,6 | - | 1,9 | 2,5 | - | 19,9 |
| Валовий збір, (т) | 4 532 | - | 1 340 | 4 735 | - | 14 244 |
| Зміна площі 2024-2022 га) | -866 | - | -307 | -114 | - | - |
| Зміна валового збору 2024-2022 (т) | -3 277 | - | -4 852 | -659 | - | - |

Джерело: побудовано автором за використання статистичної звітності підприємства ТОВ "Петрокорбівське"

Зміни у валовому зборі культур стали результатом комбінованого впливу динаміки посівних площ та урожайності. Валовий збір більшості культур значно скоротився за період 2022-2024 роки. Найбільше падіння валового збору зафіксовано для кукурудзи (-78.4%) та пшениці (-41.9%). Валовий збір соняшнику також зменшився (-12.2%). Дані за валовим збором ячменю та цукрового буряка за 2024 рік відсутні, проте їхнє скорочення у 2023 році свідчить про негативну тенденцію.

Різке падіння урожайності кукурудзи у 2024 році є особливо тривожним і потребує окремого дослідження для виявлення причин. Зростання урожайності пшениці є позитивним моментом, проте воно не змогло повністю компенсувати значне скорочення посівних площ, що призвело до зменшення валового збору.

Також у 2024 році підприємство почало вирощувати кормову кукурудзу.

Таблиця 2.6 - Економічна ефективність вирощування зернових і зернобобових культур у підприємстві ТОВ «Петрокорбівське», 2022-2024 р.р.

| Культури | Роки | | | 2024 р. в % до: | |
|---|----------|----------|---------|-----------------|---------|
| | 2022 | 2023 | 2024 | 2022 | 2023 |
| Зібрана площа зернових і зернобобових – всього, га | 3 186,6 | 2 657,5 | 1537 | -51,7 | -42,2 |
| Урожайність зернових і зернобобових з 1 га, ц | 49,7 | 55,3 | 38,2 | -23,1 | -30,9 |
| Вироблено зерна – всього, тис. ц | 158,216 | 146,892 | 58,732 | -68,9 | -60 |
| Продано зерна – всього, тис. ц | 190,624 | 96,831 | 142,929 | -25 | 47,6 |
| Повна собівартість 1 ц реалізованої продукції, грн. | 563,9 | 517,1 | 518 | -8,1 | 0,2 |
| Ціна 1 ц реалізованого зерна, грн. | 791,9 | 588,9 | 620 | -21,7 | 5,3 |
| Отримано прибутку: | | | | | |
| – на 1 ц реалізованого зерна, грн. | 228 | 71,8 | 102 | -55,3 | 42,1 |
| – на 1 га зібраної площі, грн. | 11 331,6 | 3 970 | 3 896 | -65,6 | -1,8 |
| – всього, тис. грн. | 36 109,3 | 10 551,7 | 5 988,8 | -83,4 | -43,2 |
| Рентабельність зернового господарства, % | 40,4 | 13,8 | 19,7 | -20,7п.п. | 5,9п.п. |

Джерело: побудовано автором на основі форми № 21,29,50 ТОВ «Петрокорбівське»

У процесі дослідження діяльності ТОВ «Петрокорбівське» було проведено оцінку ефективності зернового господарства підприємства за період 2022–2024 років.

У 2024 році було зафіксовано суттєве скорочення зібраної площі зернових і зернобобових культур, яка зменшилася до 1 537 га, що становить 48,3% від рівня 2022 року. Таке зниження посівних площ могло бути спричинене як агрокліматичними, так і економічними чинниками. Паралельно зменшилась урожайність, яка у 2024 році склала лише 38,2 ц/га, що на 23,1% нижче порівняно з 2022 роком, і на 30,9% нижче за показник 2023 року.

Валовий обсяг виробництва зерна у 2024 році зменшився до 58,7 тис. ц, що є наслідком зменшення як площ, так і врожайності. У 2022 році цей показник становив 158,2 тис. ц, тобто падіння склало понад 60%. Водночас, реалізація зерна

теж зменшилась: у 2024 році було продано 142,9 тис. ц, що на 25% менше, ніж у 2022 році.

Незважаючи на скорочення обсягів реалізації, повна собівартість одиниці продукції у 2024 році залишилася на відносно високому рівні — 518 грн за 1 ц, що свідчить про стабільні або навіть зростаючі витрати на виробництво. Це, у свою чергу, спричинило зниження прибутку на 1 ц зерна — з 228 грн у 2022 році до 102 грн у 2024 році. Загальний прибуток від зернового виробництва скоротився з 36,1 млн грн у 2022 році до 5,98 млн грн у 2024 році.

Особливої уваги заслуговує показник рентабельності зернового господарства, який демонструє ефективність вкладених ресурсів. У 2022 році цей показник становив 40,4%, у 2023 році — 13,3%, а в 2024 році — лише 19,7%. Хоча у 2024 році спостерігається незначне зростання порівняно з попереднім роком, загальна динаміка залишається негативною.

Таким чином, за результатами аналізу можна стверджувати, що діяльність ТОВ «Петрокорбівське» у сфері зернового виробництва у 2024 році характеризувалася зниженням обсягів виробництва, реалізації та прибутковості. Основними факторами такого зниження є скорочення посівних площ, погіршення врожайності та ринкової кон'юнктури.

Дослідження економічних показників вирощування озимої пшениці в ТОВ «Петрокорбівське» у 2022–2024 роках свідчить про динамічні зміни у виробничо-фінансовій діяльності підприємства. Результати аналізу свідчать про коливання площ посіву, урожайності, собівартості та прибутковості.

У 2022 році площа зібраної озимої пшениці складала 1 674,5 га, проте вже у 2023 році вона скоротилася вдвічі — до 749,1 га. У 2024 році спостерігалася незначне зростання до 809,5 га, що на 8,1% більше ніж у попередньому році, але все ще на 51,7% менше за рівень 2022 року. Разом із тим, урожайність у 2024 році зросла до 56 ц/га, що на 7,5% більше ніж у 2023 році, і на 20,2% вище порівняно з 2022 роком.

Таблиця 2.7 - Ефективність виробництва озимої пшениці у ТОВ «Петрокорбівське», 2022-2024 р.р.

| Культури | Роки | | | 2024 р. в % до: | |
|---|----------|---------|---------|-----------------|----------|
| | 2022 | 2023 | 2024 | 2022 | 2023 |
| Зібрана площа озимої пшениці, га | 1674,5 | 749,1 | 809,5 | -51,7 | 8,1 |
| Урожайність з 1 га, ц | 46,6 | 52,1 | 56 | 20,2 | 7,5 |
| Вироблено зерна – всього, тис. ц | 78,089 | 38,993 | 45,328 | -42 | 16,2 |
| Продано зерна – всього, тис. ц | 113,841 | 32,762 | 46,022 | -59,6 | 40,5 |
| Повна собівартість 1 ц реалізованої продукції, грн. | 555,5 | 495,8 | 661,8 | 19,1 | 33,5 |
| Ціна 1 ц реалізованого зерна, грн. | 833,8 | 572,6 | 720,7 | -13,6 | 25,9 |
| Отримано прибутку: | | | | | |
| – на 1 ц реалізованого зерна, грн. | 278,3 | 76,8 | 58,9 | -78,8 | -23,3 |
| – на 1 га зібраної площі, грн. | 12 968,8 | 4 001,3 | 3 298,4 | -74,6 | -17,6 |
| – всього, тис. грн. | 21 716,2 | 2 997,4 | 2 670,1 | -87,7 | -10,9 |
| Рентабельність озимої пшениці, % | 50 | 15,5 | 8,9 | -41.1п.п. | -6,6п.п. |

Джерело: побудовано автором на основі форми № 21,29,50 ТОВ "Петрокорбівське".

Валовий обсяг виробництва зерна також демонструє позитивну динаміку в останній рік — 45,3 тис. ц у 2024 році (зростання на 16,2% до 2023 року). Однак обсяг реалізованого зерна продовжує знижуватись: з 113,8 тис. ц у 2022 році до 46,0 тис. ц у 2024 році (зменшення на 59,6%).

Собівартість 1 ц продукції у 2024 році значно зросла до 661,8 грн, що на 33,5% вище за показник 2023 року. Натомість ціна реалізації залишалася нижчою за рівень 2022 року, хоча і зросла порівняно з 2023 роком до 720,7 грн за 1 ц (+25,9%).

Аналіз прибутковості показав погіршення ситуації. Прибуток на 1 ц реалізованого зерна знизився з 278,3 грн у 2022 році до 58,9 грн у 2024 році. Подібна тенденція характерна й для прибутку з 1 га та загального прибутку, який у 2024 році склав лише 2,67 млн грн проти 21,7 млн грн у 2022 році (зменшення на 87,7%). Рентабельність зернового господарства в частині озимої пшениці у 2024 році становила лише 8,9%, що свідчить про суттєве зниження ефективності господарювання (проти 50% у 2022 році).

Таблиця 2.8 - Ефективність виробництва кукурудзи ТОВ "Петрокорбівське", 2022-2024 р.р.

| Культури | Роки | | | 2024 р. в % до: | |
|---|----------|---------|---------|-----------------|----------|
| | 2022 | 2023 | 2024 | 2022 | 2023 |
| Зібрана площа кукурудзи, га | 1 035,6 | 1 599,7 | 728,4 | -29,7 | -54,5 |
| Урожайність з 1 га, ц | 59,8 | 61,5 | 18,4 | -69,2 | -70,1 |
| Вироблено зерна – всього, тис. ц | 61 918,9 | 98,396 | 13,404 | -78,4 | -86,4 |
| Продано зерна – всього, тис. ц | 59,690 | 47,529 | 96,907 | 62,3 | 103,9 |
| Повна собівартість 1 ц реалізованої продукції, грн. | 618,8 | 580,1 | 449,7 | -27,3 | -22,5 |
| Ціна 1 ц реалізованого зерна, грн. | 731,4 | 622,1 | 572,5 | -21,7 | -7,9 |
| Отримано прибутку: | | | | | |
| – на 1 ц реалізованого зерна, грн. | 112,6 | 42 | 122,8 | 9 | 192,4 |
| – на 1 га зібраної площі, грн. | 6 733,5 | 2 583 | 2 259,5 | -66,4 | -12,5 |
| – всього, тис. грн. | 6 973,2 | 4 131,8 | 1 645,8 | -76,4 | -60,2 |
| Рентабельність кукурудзи % | 18,2 | 7,2 | 27,3 | 9,1п.п. | 20,1п.п. |

Джерело: побудовано автором на основі форми № 21,29,50 ТОВ "Петрокорбівське"

Аналіз даних таблиці 2.8 свідчить про нестабільну ситуацію, зокрема різке скорочення площі посівів, урожайності, обсягів виробництва, проте водночас — покращення деяких фінансових показників у 2024 році.

У 2024 році площа зібраної кукурудзи становила лише 728,4 га, що на 54,5% менше за 2023 рік і на 29,7% менше порівняно з 2022 роком. Урожайність також суттєво знизилася — з 61,5 ц/га у 2023 році до 18,4 ц/га у 2024 році, що становить лише 30% від рівня попереднього року.

Обсяг виробленого зерна зменшився з 98,4 тис. ц у 2023 році до 13,4 тис. ц у 2024 році (зменшення на 86,4%). Водночас реалізовано було 96,9 тис. ц, що на 103,9% більше, ніж у 2023 році, ймовірно, за рахунок залишків попередніх років.

Повна собівартість реалізованої продукції в 2024 році знизилася до 449,7 грн/ц, що на 22,5% менше, ніж у 2023 році. Проте ціна реалізації також знизилася — до 572,5 грн/ц (на 7,9% менше, ніж у 2023 році). Незважаючи на це, прибуток з 1 ц реалізованого зерна у 2024 році зріс до 122,8 грн, що майже втричі перевищує аналогічний показник попереднього року.

Загальний прибуток від реалізації кукурудзи у 2024 році склав 1,6 млн грн, що на 60,2% менше, ніж у 2023 році, однак усе ж перевищує рівень 2022 року на 23,6%.

Окремо слід відзначити рентабельність, яка у 2024 році досягла 27,3%, що є найвищим показником за три роки.

Таблиця 2.9 - Ефективність виробництва ячменю у ТОВ "Петрокорбівське", 2022-2024 р.р.

| Культури | | | |
|---|----------|---------|---------------------|
| | 2022 | 2023 | 2023 р. в % до 2022 |
| Зібрана площа ячменю, га | 476,5 | 308,7 | -35,2 |
| Урожайність з 1 га, ц | 38,2 | 30,8 | -19,4 |
| Вироблено зерна – всього, тис. ц | 18,208 | 9,501 | 47,8 |
| Продано зерна – всього, тис. ц | 17,093 | 16,540 | -3,2 |
| Повна собівартість 1 ц реалізованої продукції, грн. | 429,4 | 378,1 | -11,9 |
| Ціна 1 ц реалізованого зерна, грн. | 724,9 | 526,1 | -27,4 |
| Отримано прибутку: | | | |
| – на 1 ц реалізованого зерна, грн. | 295,5 | 148 | -49,9 |
| – на 1 га зібраної площі, грн. | 11 288,1 | 4 558,4 | -59,6 |
| – всього, тис. грн. | 5 379,8 | 1 407,2 | -73,8 |
| Рентабельність ячменю, % | 68,8 | 39,1 | -29,7п.п. |

Джерело: побудовано автором на основі форми № 21,29,50 ТОВ "Петрокорбівське"

Ситуація з ячменем також бажає бути кращою, скорочення посівної площі на 35,2% та зменшення врожайності на 19,4% призвели до зменшення валового збору майже вдвічі з 18208ц до 9501ц у 2023 та 2022 роках відповідно. Але на продаж зерна це майже не вплинуло і так загальна кількість проданого зерна 2023 менша тільки на 3,2% за 2022. Але нерівномірне зниження ціни та собівартості призвело до значного зниження прибутку -73,8%. Так рентабельність зменшилася на 43,2%.

Таблиця 2.10 - Ефективність виробництва соняшнику у ТОВ «Петрокорбівське», 2022-2024 р.р.

| Культури | Роки | | | 2024 р. в % до: | |
|---|---------|----------|----------|-----------------|-----------|
| | 2022 | 2023 | 2024 | 2022 | 2024 |
| Зібрана площа соняшнику, га | 2 029,3 | 2 432,1 | 1 915,1 | -5,6 | -21,3 |
| Урожайність з 1 га, ц | 26,6 | 20,9 | 24,7 | -7,1 | 18,2 |
| Вироблено зерна – всього, тис. ц | 53,943 | 51,006 | 47,352 | -12,2 | -7,2 |
| Продано зерна – всього, тис. ц | 55,439 | 72,178 | 39,806 | -28,2 | -44,9 |
| Повна собівартість 1 ц реалізованої продукції, грн. | 1 423,1 | 1 119,4 | 2 060,5 | 44,8 | 84,1 |
| Ціна 1 ц реалізованого зерна, грн. | 1 518,4 | 1 440,8 | 2 429,9 | 60 | 68,7 |
| Отримано прибутку: | | | | | |
| – на 1 ц реалізованого зерна, грн. | 95,3 | 321,4 | 369,4 | 287,6 | 14,9 |
| – на 1 га зібраної площі, грн. | 2 534,9 | 6 717,3 | 9 124,2 | 259,9 | 35,8 |
| – всього, тис. грн. | 5 144,2 | 16 337,1 | 17 473,7 | 239,7 | 7 |
| Рентабельність соняшнику, % | 6,7 | 28,7 | 17,9 | 11,2п.п. | -10,8п.п. |

Джерело: побудовано автором на основі форми № 21,29,50 ТОВ «Петрокорбівське»

У 2022–2024 роках вирощування соняшнику в ТОВ «Петрокорбівське» характеризувалося коливанням основних виробничих та економічних показників. У 2024 році площа посівів зменшилась на 21,3% порівняно з 2023 роком і на 5,6% у порівнянні з 2022 роком, що свідчить про певне скорочення ресурсної бази виробництва цієї культури.

Урожайність у 2024 році склала 24,7 ц/га, що на 18,2% вище за попередній рік, однак усе ще нижче рівня 2022 року на 7,1%. Обсяг виробництва зменшився на 7,2% до 47,4 тис. ц, а обсяг реалізованої продукції — на 44,9%, що є найбільшим спадом за три роки.

Фінансові показники демонструють двоїсту динаміку. З одного боку, повна собівартість 1 центнера реалізованої продукції зросла на 84,1% порівняно з 2023 роком (до 2060,5 грн/ц), що відображає загальне зростання витрат. З іншого боку, ціна реалізації зросла ще суттєвіше — до 2429,9 грн/ц, що на 68,7% більше, ніж у 2023 році.

Це забезпечило зростання прибутку на 1 ц реалізованого зерна до 369,4 грн (на 14,9% вище, ніж у 2023 році) та прибутку на 1 га — до 9 124,2 грн, що є

найвищим показником за аналізований період. Загальний прибуток від виробництва соняшнику у 2024 році склав 17,5 млн грн, що перевищує рівень 2023 року на 7%.

Попри зниження обсягів виробництва, зростання цін на продукцію дозволило зберегти прибутковість на високому рівні. Проте рентабельність виробництва знизилась із 28,7% у 2023 році до 17,9% у 2024 році, що свідчить про зменшення відносної ефективності через зростання витрат.

Отже, аналіз економічної ефективності галузевої структури ТОВ «Петрокорбівське» за 2022–2024 роки засвідчив неоднозначну динаміку виробничих і фінансових показників. Основними тенденціями стали суттєве скорочення площ посіву більшості культур, коливання урожайності, зміни собівартості продукції та помітне зниження загальної прибутковості.

Особливо відчутним стало скорочення посівних площ під зерновими — на 51,7% за досліджуваний період, що разом зі зниженням урожайності до 38,2 ц/га у 2024 році зумовило скорочення валового збору зерна на понад 60%. Водночас прибуток від реалізації зернових культур зменшився майже у шість разів, а рентабельність впала з 40,4% у 2022 році до 19,7% у 2024 році.

Озима пшениця, яка є однією з основних культур у структурі господарства, хоча і демонструє позитивну динаміку урожайності (+20,2% у 2024 році порівняно з 2022), однак загальний прибуток від її реалізації скоротився внаслідок зменшення обсягів продажу і зростання собівартості. Аналогічна ситуація спостерігається з ячменем — зниження врожайності, продажів і рентабельності.

Особливу увагу заслуговує ситуація з кукурудзою. Незважаючи на найгіршу урожайність у 2024 році (–69,2% до 2022 р.), рентабельність культури зросла до 27,3%, що стало можливим завдяки зниженню собівартості реалізованої продукції та оптимізації витрат. Це є позитивним сигналом щодо потенціалу прибутковості за умов стабілізації агротехнічних показників.

Найкращі результати в плані абсолютної прибутковості забезпечує соняшник. Хоча у 2024 році спостерігалось скорочення площ, обсягів виробництва та

зниження рентабельності, прибуток на 1 га досяг рекордного рівня – 9 124 грн. Підвищення ціни реалізації (до 2 429,9 грн/ц) дозволило компенсувати зростання собівартості. Це підтверджує доцільність подальшого фокусування підприємства на високорентабельних олійних культурах.

Загалом, у 2024 році господарство змогло частково стабілізувати фінансову ситуацію, однак при цьому спостерігається зниження ефективності традиційних зернових. Подальше вдосконалення галузевої структури має бути спрямоване на оптимізацію співвідношення культур, підвищення технологічної ефективності вирощування та більш гнучке реагування на ринкові сигнали.

2.3 Стратегічний аналіз позиціонування підприємства на ринку аграрної продукції

Для оцінки конкурентоспроможності підприємства доцільно провести стратегічний аналіз його позиціонування на ринку аграрної продукції. Такий аналіз дозволяє порівняти основні економічні показники господарства з іншими агропідприємствами регіону, виявити рівень ефективності діяльності. Це, у свою чергу, дає змогу чітко визначити конкурентні переваги та недоліки підприємства. У таблиці нижче наведено порівняльні дані щодо ключових показників діяльності ТОВ «Петрокорбівське» та інших сільськогосподарських підприємств регіону

Результати аналізу демонструють, що ТОВ «Петрокорбівське» має високий рівень урожайності озимої пшениці та соняшнику, що перевищує середньообласні показники на 18,1% та 22,2% відповідно. Це вказує на ефективне застосування агротехнологій для цих культур, а також доцільність подальшої спеціалізації у вирощуванні саме цих видів сільгосппродукції.

Таблиця 2.11 - Порівняння урожайності та концентрації посівних площ ТОВ «Петрокарбівське» з підприємствами Кіровоградської області, 2024 рік

| Показник | ТОВ "Петрокарбівське" | Підприємства Кіровоградської області | Різниця, % |
|------------------------------|-----------------------|--------------------------------------|------------|
| Зернові і зернобобові | | | |
| Урожайність з 1 га, ц | 38,2 | 41,8 | -8,6 |
| Частка в структурі посіву, % | 49,1 | 67,8 | -27,6 |
| Пшениця озима | | | |
| Урожайність з 1 га, ц | 56 | 47,4 | 18,1 |
| Частка в структурі посіву, % | 21,5 | 33,3 | -35,4 |
| Кукурудза | | | |
| Урожайність з 1 га, ц | 18,4 | 38,2 | -51,8 |
| Частка в структурі посіву, % | 19,4 | 29,6 | -34,5 |
| Ячмінь (2023р) | | | |
| Урожайність з 1 га, ц | 30,8 | 43,7 | -29,5 |
| Частка в структурі посіву, % | 8,2 | 4,9 | 67,3 |
| Соняшник | | | |
| Урожайність з 1 га, ц | 24,7 | 20,2 | 22,2 |
| Частка в структурі посіву, % | 50,9 | 32,2 | 58 |

Джерело: побудовано автором за допомогою фін звіту та сайту держ статистики

Разом з тим спостерігається суттєве відставання за показниками урожайності кукурудзи (на 51,8%) та ячменю (на 29,5%). Також частка зернових культур у структурі посівів нижча, ніж в середньому по області, що може свідчити про зниження уваги до продовольчої безпеки та потенціалу ринку фуражного зерна.

Варто відзначити, що соняшник займає провідну позицію у структурі посівних площ підприємства (50,9%), що на 58% більше за середній показник по регіону. Це говорить про націленість підприємства на високоприбуткову продукцію, проте така структура може створювати ризики в разі зміни цінової кон'юнктури чи несприятливих погодних умов.

Загалом, ТОВ «Петрокарбівське» має конкурентні переваги у вирощуванні технічних культур, однак потребує стратегічної уваги до підвищення урожайності зернових. Це дозволить урівноважити структуру посівів і зміцнити позицію на ринку аграрної продукції в довгостроковій перспективі.

Після проведення порівняльного аналізу основних виробничих показників ТОВ «Петрокорбівське» із середніми значеннями по підприємствах Кіровоградської області можна зробити висновки щодо поточного позиціонування господарства на регіональному ринку аграрної продукції. Незважаючи на окремі відхилення у врожайності та структурі посівів, підприємство демонструє конкурентоздатність за окремими культурами, зокрема озимою пшеницею та соняшником. У той же час існують аспекти, які потребують оптимізації, зокрема ефективність вирощування кукурудзи та баланс посівних площ. Для глибшого розуміння внутрішніх і зовнішніх чинників, що впливають на діяльність підприємства, доцільним є проведення SWOT-аналізу.

SWOT-аналіз ТОВ «Петрокорбівське» дозволяє комплексно оцінити внутрішній потенціал підприємства та зовнішні фактори, які можуть впливати на його діяльність у коротко- і довгостроковій перспективі. Такий підхід є важливим елементом стратегічного планування, оскільки дає змогу не лише визначити сильні й слабкі сторони, а й врахувати можливості та загрози зовнішнього середовища.

До сильних сторін ТОВ «Петрокорбівське» належить насамперед наявність значного земельного банку, що забезпечує стабільну виробничу основу. Підприємство має достатній рівень технічного забезпечення, кваліфікований персонал та досвід ведення сільськогосподарського виробництва. Використання сучасних технологій, зокрема в обробітку ґрунту та догляді за культурами, дає змогу отримувати високі результати врожайності. Крім того, господарство підтримує сталі зв'язки з покупцями, що сприяє стабільній реалізації продукції.

Разом із тим, наявні й слабкі сторони, серед яких – обмежена диверсифікація виробництва. Зосередженість на кількох основних культурах знижує гнучкість підприємства перед ринковими змінами або несприятливими погодними умовами. Крім того, велика частина земель перебуває в оренді, що створює додаткові ризики в умовах можливих змін у земельному законодавстві. Також слід звернути увагу на

слабку маркетингову складову та недостатній рівень цифровізації виробничих процесів.

Таблиця 2.12 SWOT-аналіз ТОВ «Петрокорбівське», 2025 рік

| Сильні сторони | Слабкі сторони |
|---|---|
| <p>ТОВ «Петрокорбівське» володіє значним земельним банком, що забезпечує стійку виробничу базу. Підприємство має налагоджену систему управління агровиробництвом, сучасну техніку та досвідчених працівників. Застосування прогресивних технологій обробітку ґрунту та вирощування культур дозволяє стабільно досягати високих виробничих результатів. Крім того, господарство активно працює з ринками збуту та прагне до підвищення якості продукції.</p> | <p>Недостатня диверсифікація видів продукції може обмежувати можливості адаптації до ринкових змін. Існують ризики, пов'язані з залежністю від орендованих земель. Крім того, підприємство може мати обмежені можливості щодо інвестицій у глибоку переробку продукції або інноваційні технології. Часто обмеження виникають у сфері маркетингу та цифровізації агробізнесу.</p> |
| Можливості | Загрози |
| <p>Зростання попиту на якісну та екологічно чисту продукцію відкриває нові ринкові ніші. Державні програми підтримки аграрного сектору, зокрема дотації, пільгове кредитування, інвестиційні програми, створюють додаткові можливості для розвитку. Перехід до точного землеробства, автоматизація виробничих процесів та розвиток агротуризму можуть забезпечити довгострокові конкурентні переваги.</p> | <p>Зовнішньоекономічна нестабільність, коливання цін на агропродукцію та ресурси (пальне, добрива, ЗЗР) створюють ризики для прибутковості. Також актуальними залишаються кліматичні загрози — посухи, затяжні дощі, зниження родючості ґрунтів. Законодавчі зміни в агросекторі або земельній сфері можуть впливати на умови господарювання. Конкуренція з боку великих агрохолдингів вимагає від підприємства постійного вдосконалення.</p> |

Джерело: побудовано автором

Серед можливостей, які відкриваються перед підприємством, слід виділити тенденцію зростання попиту на якісну, безпечну та екологічну продукцію. Активна участь у державних програмах підтримки агробізнесу, зокрема пільгове

кредитування та дотації, може стати джерелом фінансування інновацій. Перехід до точного землеробства, автоматизація технологічних процесів і розвиток супутніх напрямів, як-от агротуризм або кооперативна переробка, здатні посилити конкурентні позиції господарства.

Натомість загрози, які можуть ускладнити діяльність підприємства, пов'язані передусім із макроекономічною та політичною нестабільністю. Коливання цін на продукцію, енергоносії, насіння та добрива здатні серйозно вплинути на рівень прибутковості. Кліматичні ризики також залишаються актуальними – зростання кількості посух, затяжних дощів чи інших аномалій на пряму впливають на урожайність. Крім того, посилення конкуренції з боку великих агрохолдингів потребує постійного підвищення ефективності та інноваційності господарювання.

Таким чином, SWOT-аналіз ТОВ «Петрокорбівське» демонструє, що підприємство має потужну виробничу основу й можливості для подальшого зростання, проте потребує системної роботи над диверсифікацією, цифровою трансформацією та управлінням ризиками в аграрній сфері.

РОЗДІЛ 3. ОБГРУНТУВАННЯ ПЛАНОВОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ГАЛУЗЕВОЇ СТРУКТУРИ В ГОСПОДАРСТВІ

3.1 Обґрунтування натуральних показників розвитку галузевої структури підприємства

Формування ефективної галузевої структури сільськогосподарського підприємства передбачає врахування багатьох факторів, серед яких ключову роль відіграє урожайність культур. Саме від рівня урожайності залежать не лише обсяги виробництва, а й фінансові результати діяльності господарства, ефективність використання земельних ресурсів та загальна конкурентоспроможність на ринку аграрної продукції. У цьому контексті надзвичайно важливо здійснити оцінку впливу можливих змін урожайності на загальний обсяг виробництва основних сільськогосподарських культур.

Таблиця 3.1 Варіанти урожайності ТОВ «Петрокорбівське», план

| Культура | Площа, га | Урожайність, ц/га | Валовий збір ц |
|----------------------|-----------|-------------------|----------------|
| Перший варіант | | | |
| Пшениця | 809 | 56,0 | 45 320 |
| Кукурудза | 728 | 18,4 | 13 400 |
| Соняшник | 1 915 | 24,7 | 47 350 |
| Другий варіант(-15%) | | | |
| Пшениця | 809 | 47,6 | 38 510 |
| Кукурудза | 728 | 15,6 | 11 350 |
| Соняшник | 1 915 | 21,0 | 40 210 |
| Третій варіант(+15%) | | | |
| Пшениця | 809 | 64,4 | 52 100 |
| Кукурудза | 728 | 21,2 | 15 430 |
| Соняшник | 1 915 | 28,4 | 54 380 |

Джерело: побудовано автором

У базовому варіанті (таблиця 3.1) урожайність пшениці становить 56,0 ц/га, кукурудзи – 18,4 ц/га, а соняшнику – 24,7 ц/га. Це забезпечує валовий збір: пшениці

– 45 320 ц, кукурудзи – 13 400 ц, соняшнику – 47 350 ц. Цей варіант є відправною точкою для порівняння змін.

Другий варіант демонструє наслідки зниження урожайності на 15%. Пшениця при цьому дає лише 47,6 ц/га, що призводить до зменшення валового збору до 38 510 ц – скорочення на 6 810 ц. Для кукурудзи валовий збір зменшується на 2 050 ц (до 11 350 ц), а для соняшнику – на 7 140 ц (до 40 210 ц). У підсумку підприємство недоотримує близько 16 000 ц продукції. Це може мати негативні фінансові наслідки, знижуючи доходи та ефективність використання площ.

У третьому варіанті урожайність зростає на 15%. Урожайність пшениці підвищується до 64,4 ц/га, що збільшує її валовий збір до 52 100 ц (+6 780 ц). Кукурудза забезпечує 15 350 ц (+1 950 ц), а соняшник – 54 380 ц (+7 030 ц). У сукупності це дає приріст понад 15 000 ц. Такий результат дозволяє зміцнити позиції підприємства на ринку, покращити рентабельність та фінансові показники.

Таким чином, аналіз свідчить про високу залежність валового збору продукції від рівня урожайності. Зміна цього параметра на 15% в будь-який бік істотно впливає на загальні обсяги виробництва, що вимагає від підприємства постійного контролю за технологічними процесами та управління ризиками.

Формування ефективної галузевої структури сільськогосподарського підприємства базується на врахуванні ряду об'єктивних чинників, серед яких пріоритетне місце посідають природно-кліматичні умови, агровиробничий потенціал земель, економічна доцільність і технологічна придатність культур до вирощування у конкретних умовах господарства. ТОВ «Петрокорбівське» розташоване на території Кіровоградської області, яка належить до центральної частини Правобережного Лісостепу України. Цей регіон характеризується сприятливими кліматичними умовами для ведення рослинництва.

Клімат території помірно-континентальний, з теплим літом і відносно м'якою зимою. Середньорічна температура повітря становить +7,5...+9,0°C. Опадів випадає в межах 450–550 мм на рік, при цьому переважна їх частина припадає на

літній період, що є важливим для формування врожаю основних культур. Також у регіоні переважають чорноземи середньогумусні та малогумусні, які мають високу водоутримувальну здатність, добру повітропроникність і багаті на поживні речовини, що забезпечує високу природну родючість.

Планова структура посівних площ у господарстві включає три основні культури: озиму пшеницю (809 га), кукурудзу на зерно (728 га) та соняшник (1 915 га). Такий підхід є результатом попередніх аналітичних розрахунків та практичного досвіду підприємства. Обрані культури добре пристосовані до ґрунтово-кліматичних умов регіону, а також мають сформований ринок збуту, що дозволяє підприємству прогнозовано реалізовувати вироблену продукцію за конкурентними цінами.

Озима пшениця займає важливе місце в структурі через стабільність урожайності та попит на внутрішньому ринку. Кукурудза використовується як товарне зерно, проте останні роки демонструють її більшу чутливість до погодних умов, особливо до нестачі вологи в критичні фази розвитку. Попри це, культура залишається в структурі, але з помірною часткою площі. Соняшник, який займає найбільшу площу, демонструє високу рентабельність і адаптивність до кліматичних змін, однак його надмірна концентрація у структурі несе ризики для ґрунтів і потребує постійного моніторингу щодо дотримання сівозмін.

У таблиці 3.1 наведено три планові сценарії розвитку урожайності цих культур — базовий, з пониженням та підвищенням на 15%. У базовому варіанті урожайність пшениці становить 56,0 ц/га, кукурудзи — 18,4 ц/га, а соняшнику — 24,7 ц/га. Це забезпечує сумарний валовий збір у межах 106 070 ц. Зниження урожайності на 15% призводить до втрати близько 16 тис. ц продукції, що негативно вплине на загальні фінансові результати підприємства. Натомість при підвищенні урожайності на 15% приріст валового збору перевищує 15 тис. ц, що створює умови для додаткового прибутку без розширення площ.

Таким чином, запропонована структура посівів є оптимальною в умовах діяльності ТОВ «Петрокорбівське». Вона враховує кліматичну та ґрунтову специфіку регіону, економічну ефективність культур та можливості технічного забезпечення виробничого процесу. Подальше вдосконалення структури можливе через моніторинг урожайності та адаптацію до ринкових тенденцій, однак на поточному етапі зміна площ недоцільна.

3.2 Обґрунтування вартісних показників розвитку галузевої структури підприємства

На основі проведених розрахунків здійснено аналіз змін собівартості агрокультур залежно від коливань урожайності. Відповідні обчислення представлені в таблицях 3.2–3.4, що дозволяють оцінити вплив зміни врожайності на витрати на виробництво одиниці продукції та на гектар посіву.

Таблиця 3.2- Витрати на 1 га та собівартість агрокультур в ТОВ «Петрокорбівське», 2024 рік

| Агрокультура | Виробничі витрати, грн/га | Урожайність, ц/га | Собівартість, грн/ц |
|---------------|---------------------------|-------------------|---------------------|
| Озима пшениця | 37 060,8 | 56,0 | 661,8 |
| Кукурудза | 8 274,5 | 18,4 | 449,7 |
| Соняшник | 50 894,4 | 24,7 | 2 060,5 |

Джерело: побудовано автором

У базовому варіанті (таблиця 3.2) середня собівартість озимої пшениці становить 661,8 грн/ц при врожайності 56,0 ц/га. Для кукурудзи вона дорівнює 449,7 грн/ц, а для соняшнику – 2 060,5 грн/ц. Ці значення є основою для порівняння із варіантами за підвищеної чи зниженої врожайності.

У разі зниження урожайності на 15% (таблиця 3.3) собівартість на гектар відповідно зменшується: наприклад, для пшениці вона становить 31 501,7 грн/га,

що на 5 559 грн менше базового рівня. Для кукурудзи витрати зменшилися на 1 258,2 грн/га, а для соняшнику – на 7 623,2 грн/га.

Таблиця 3.3 - Собівартість на посів агрокультур запланованої структури посівних площ за рахунок 2 варіанту урожайності в ТОВ «Петрокорбівське», план

| Агрокультура | Виробничі витрати, грн/га | Урожайність, ц/га | Собівартість, грн/ц |
|---------------|---------------------------|-------------------|---------------------|
| Озима пшениця | 31 501,7 | 47,6 | 661,8 |
| Кукурудза | 7 015,3 | 15,6 | 449,7 |
| Соняшник | 43 270,5 | 21,0 | 2 060,5 |

Джерело: побудовано автором

Водночас собівартість 1 ц продукції не змінюється, оскільки вона розраховується на основі питомих витрат. Це вказує на те, що скорочення урожайності прямо зменшує загальні витрати на гектар, але не покращує економічну ефективність одиниці продукції.

Таблиця 3.4- Собівартість на посів агрокультур запланованої структури посівних площ за рахунок 3 варіанту урожайності в ТОВ «Петрокорбівське», план

| Агрокультура | Виробничі витрати /га | Урожайність, ц/га | Собівартість, грн/ц |
|---------------|-----------------------|-------------------|---------------------|
| Озима пшениця | 42 619,9 | 64,4 | 661,8 |
| Кукурудза | 9 533,6 | 21,2 | 449,7 |
| Соняшник | 58 518,2 | 28,4 | 2 060,5 |

Джерело: побудовано автором

У випадку зростання врожайності на 15% (таблиця 3.4) витрати на гектар, навпаки, зростають: для пшениці – до 42 619,9 грн, що на 5 559 грн більше базової величини. Подібне підвищення спостерігається для інших культур. Незважаючи на це, собівартість продукції в розрахунку на 1 ц знову лишається стабільною, що свідчить про сталу витратну структуру на одиницю врожаю при фіксованій технології.

На завершення оцінки натуральних показників розвитку галузевої структури підприємства варто проаналізувати загальні витрати на вирощування основних культур у запланованих масштабах посіву. У таблиці 3.5 наведено порівняння витрат у трьох сценаріях: базовому, зниженому (-15%) та підвищеному (+15%) рівні

урожайності, що дозволяє оцінити потенційне навантаження на бюджет підприємства в умовах коливань виробничої ефективності.

Таблиця 3.5- Витрати на посів агрокультур запланованої структури посівних площ в ТОВ «Петрокорбівське», план

| Культура | Виробничі витрати, грн/га | | | Запланована площа, га. | Загальні витрати, тис. грн | | |
|---------------|---------------------------|-----------|-----------|------------------------|----------------------------|-----------|-----------|
| | 1 варіант | 2 варіант | 3 варіант | | 1 варіант | 2 варіант | 3 варіант |
| Озима пшениця | 37 060,8 | 31 501,7 | 42 619,9 | 809 | 29 982,2 | 25 484,9 | 34 479,5 |
| Кукурудза | 8 274,5 | 7 015,3 | 9 533,6 | 728 | 6 023,8 | 5 107,1 | 6 940,5 |
| Соняшник | 50 894,4 | 43 270,5 | 58 518,2 | 1 915,1 | 97 467,9 | 82 867,3 | 112 068,2 |
| Всього | | | | 3 452,1 | 133 473,9 | 113 459,3 | 153 488,2 |

Джерело: побудовано автором

У базовому варіанті загальні витрати становлять 133,47 млн грн. Найбільшу частку в структурі витрат займає вирощування соняшнику – майже 73% (97,47 млн грн), що обумовлено високими витратами на гектар і значною площею посіву. Витрати на озиму пшеницю складають майже 30 млн грн, а на кукурудзу – трохи більше 6 млн грн.

За умов зниження урожайності на 15% загальні витрати скорочуються до 113,46 млн грн. Найбільше зменшення відбулось у статті витрат на соняшник – майже на 14,6 млн грн, тоді як по пшениці зниження склало близько 4,5 млн грн. Це пояснюється пропорційним зменшенням витрат на гектар при збереженні посівної площі. Така тенденція демонструє гнучкість витратної структури підприємства при несприятливих агрокліматичних умовах.

У третьому варіанті, що моделює зростання врожайності на 15%, витрати, навпаки, зростають до 153,49 млн грн. Найбільше зростання відбулося знову ж у культурі соняшнику – витрати перевищили 112 млн грн, що майже на 14,6 млн грн більше за базовий сценарій. Це свідчить про значний вплив врожайності на загальні виробничі витрати, особливо в культурах з високою питомою собівартістю.

Таким чином, підприємство повинне враховувати можливі коливання урожайності у своїй фінансовій стратегії, оскільки від цього прямо залежить обсяг необхідних ресурсів. Такий аналіз дозволяє більш ефективно планувати витрати, формувати резервні фонди та оцінювати ризики.

Далі розберемо варіант продажу зернових, ціни взяті для продажу по базису FCA, тобто з місця в Кіровоградській області на 05.05.2025

Таблиця 3.6 Ціни на реалізацію зернових, план

| Культура | Ціна з ПДВ, грн/ц |
|-----------|-------------------|
| Пшениця | 970 |
| Кукурудза | 1 035 |
| Соняшник | 2 390 |

Джерело: побудовано автором

Таблиця 3.7 Прибуток та чистий дохід по трьом варіантам в ТОВ «Петрокарбівське», план

| Культура | Валовий збір, ц | Чистий дохід, тис грн | Прибуток, тис грн |
|-----------|-----------------|-----------------------|-------------------|
| 1 варіант | | | |
| Пшениця | 45 320 | 43 960,4 | 13 978,2 |
| Кукурудза | 13 400 | 13 869,0 | 7 845,2 |
| Соняшник | 47 350 | 113 166,5 | 15 697,6 |
| 2 варіант | | | |
| Пшениця | 38 510 | 37 354,7 | 11 869,8 |
| Кукурудза | 11 350 | 11 747,3 | 6 640,2 |
| Сонях | 40 210 | 96 101,9 | 13 234,6 |
| 3 варіант | | | |
| Пшениця | 52 100 | 50 537,0 | 16 057,5 |
| Кукурудза | 15 430 | 15 970,1 | 9 029,6 |
| Сонях | 54 380 | 129 968,2 | 17 900 |

Джерело: побудовано автором

У таблиці 3.7 представлено аналіз прибутковості вирощування основних культур у ТОВ «Петрокарбівське» за трьома варіантами врожайності: базовим, зниженим (-15%) та підвищеним (+15%). Такий підхід дозволяє оцінити вплив змін урожайності на фінансові результати підприємства, зокрема на величину прибутку та чистого доходу.

У першому (базовому) варіанті загальний дохід підприємства складає 171 000,9 тис. грн, а прибуток – 37 520,9 тис. грн. Найбільший фінансовий результат забезпечує культура соняшнику: дохід перевищує 113 млн грн, а прибуток — майже 15,7 млн грн. Пшениця та кукурудза мають схожий рівень доходу (близько 44 і 14 млн грн відповідно), проте прибуток по пшениці дещо перевищує показники кукурудзи.

При зменшенні врожайності на 15% загальний дохід підприємства знижується до 145 203,9 тис. грн, а прибуток – до 31 744,6 тис. грн. Зменшення по кожній культурі є пропорційним: найбільший спад спостерігається знову ж по соняшнику — дохід знижується на понад 17 млн грн, а прибуток— майже на 2,5 млн грн. Це свідчить про високу чутливість цієї культури до врожайності в контексті прибутковості.

У третьому сценарії, при збільшенні врожайності, дохід підприємства зростає до 196 475,3 тис. грн, а прибуток— до 42 987,1 тис. грн. Найсуттєвіше зростання забезпечує соняшник — понад 129 млн грн прибутку і майже 18 млн грн прибутку. Пропорційне зростання відзначається також у пшениці та кукурудзі.

Таким чином, аналіз демонструє значну залежність фінансового результату підприємства від врожайності, особливо у випадку високомаржинального соняшнику. Це підкреслює необхідність постійного моніторингу технологічної ефективності виробництва та впровадження заходів з мінімізації аграрних ризиків.

Далі хотілося б внести зміни до сівозміни, а саме через скорочення посівних площ деяких культур, та повне скорочення ячменю та буряку, засіяти вільні 1 508га соєю.

Таблиця 3.8 – Планові показники виробництва і реалізації сої в ТОВ «Петрокарбівське», план

| Соя | |
|----------------------------|--------|
| Площа, га | 1 508 |
| Урожайність, ц/га | 18 |
| Валовий збір, тис ц | 22,986 |
| Витрати на 1 га, тис. грн. | 24 |
| Середня ціна за рік, грн/ц | 1 700 |
| Прибуток, тис. грн. | 39 076 |
| Рентабельність | 27,5 |

Джерело: побудовано автором

Далі за допомогою таблички 3.9 порівняємо як змінилися загальний прибуток та прибуток на 1га.

Таблиця 3.9 – Порівняння прибутків планового та 2024 років в ТОВ «Петрокарбівське»

| Показник | 2024 рік | Плановий рік | Різниця, плановий/2024 |
|-----------------------------|----------|--------------|------------------------|
| Загальний прибуток, тис грн | 171 022 | 210 071 | +22,8% |
| Прибуток на 1 га, грн | 49 542 | 44 421 | -10,3% |

Джерело: побудовано автором

Проаналізувавши таблицю 3.9 можемо зробити наступні висновки, що для максимізації загального прибутку на підприємстві за рахунок максимального використання земельних ресурсів впровадження сої до сівозміни є доречним.

Проте якщо дивитися на прибуток з одного гектару, він виявиться нижчим ніж в 2024 році, за рахунок того що середня врожайність сої була низькою в Кіровоградській області, а відповідно прибуток з одного гектару буде не великим.

Далі підведемо підсумки та подивимося як змінилася сівозміна 2022р., 2024р. та планового року.

Таблиця 3.9 – Порівняння сівозмін 2022р., 2024р. та планового року в ТОВ «Петрокарбівське»

| Культура | Площа 2022р, га | Площа 2024, га | Планова площа, га |
|--------------------|-----------------|----------------|-------------------|
| Озима пшениця | 1 675 | 809 | 809 |
| Кукурудза на зерно | 1 035 | 728 | 728 |
| Кукурудза кормова | - | 715 | 715 |
| Ячмінь | 477 | - | - |
| Соняшник | 2 029 | 1 915 | 1915 |
| Буряк цукровий | 459 | - | - |
| Соя | - | - | 1 508 |
| Всього | 5 675 | 4 167 | 5 675 |

Джерело: побудовано автором

Проаналізувавши таблицю 3.9 можемо побачити про кардинальну зміну сівозміни нашого підприємства в порівнянні 2024 до 2022, а саме посівна площа пшениці озимої та кукурудзи на зерно зменшилася майже вдвічі. Також наше підприємство відійшло від вирощування ячменю та цукрового буряку, що пов'язано з низькою рентабельністю виробництва та закриттям цукрового заводу в кіровошрадській області відповідно. Натомість цим культурам прийшла кормова кукурудза, скоріш за все наше підприємство підписало контракт про поставку продукції з місцевою фермою або підприємством. В результаті цих змін з'явилися лишні 1 508га, котрі ми засіяли соєю в плановому році.

3.3. Оцінка запропонованих заходів (CVP-аналіз)

CVP-аналіз (англ. Cost-Volume-Profit — витрати-обсяг-прибуток) — це метод фінансового планування, який дає змогу дослідити взаємозв'язок між витратами, обсягом виробництва, ціною продукції та прибутком. Цей інструмент широко застосовується у процесі економічного обґрунтування управлінських рішень, пов'язаних із вибором напрямів виробництва, визначенням обсягів реалізації продукції, ціноутворенням, плануванням витрат і формуванням асортименту.

Сутність CVP-аналізу полягає у визначенні точки безбитковості (break-even point), тобто такого рівня обсягу виробництва і реалізації, за якого підприємство покриває всі витрати, але ще не отримує прибутку. У разі перевищення цієї межі починається формування операційного прибутку, а кожна додаткова одиниця продукції приносить чистий дохід з урахуванням змінних витрат.

CVP-аналіз має особливе значення в сільському господарстві, де велика частина витрат є умовно-постійною (оренда землі, амортизація техніки, зарплата персоналу), а обсяг виробництва залежить від урожайності, яка, у свою чергу, підпадає під вплив природно-кліматичних чинників. У цьому контексті точка безбитковості дозволяє оцінити мінімально необхідну врожайність, за якої виробництво буде економічно доцільним.

До ключових завдань CVP-аналізу належать:

- визначення маржинального прибутку на одиницю продукції;
- оцінка впливу зміни ціни або витрат на прибутковість;
- визначення обсягів виробництва, необхідних для досягнення фінансової рівноваги;
- порівняння ефективності окремих видів діяльності;
- підготовка до стратегічного планування за умов невизначеності.

Метод базується на кількох важливих припущеннях:

- Усі витрати поділяються на змінні (що залежать від обсягу виробництва) та постійні (що залишаються фіксованими у короткостроковій перспективі).
 - Ціна реалізації одиниці продукції, як і змінні витрати, є постійними у межах релевантного діапазону.
 - Уся виготовлена продукція повністю реалізується.
 - Господарство здійснює діяльність у рамках стабільної виробничої технології та без змін у структурі продукції.

Таким чином, CVR-аналіз — це важливий компонент системи аналітичного обґрунтування в агробізнесі. Його результати дозволяють керівництву підприємства приймати зважені рішення щодо виробничої стратегії, адаптації до зміни ринкових умов та ефективного використання ресурсного потенціалу.

Планова ціна реалізації пшениці 970 грн/ц, Отже змінні витрати на одиницю продукції становлять 207 грн/ц. Змінні витрати на 1га становлять 11 605 грн/га. Постійні витрати становлять 7 079 700. Виручка на 1га становить 54 339 грн/га

Маржинальний прибуток обчислюється за формулою:

$$(3.1)M_{п} = В-ЗВ \text{ або } (3.2)M_{п} = ПВ+П$$

В - виручка від продажу;

ЗВ - змінні витрати.

П - операційний прибуток.

Маржинальний прибуток є верхньою межею прибутку за зміни величини постійних витрат, а саме коли постійні витрати прямують до нуля, прибуток прямує до маржинального прибутку.

Для розрахунку маржинального доходу на одиницю продукції використовують наступну формулу:

$$(3.3)M_{п} = (Ц-ЗВ_{од}),$$

Ц - ціна реалізації одиниці продукції;

ЗВ - змінні витрати на одиницю продукції.

За проведеними розрахунками *маржинальний прибуток на одиницю становить 763* грн з центнера продукції.

Співвідношення між маржинальним прибутком та обсягом виробництва зручно аналізувати за допомогою коефіцієнту маржинального прибутку:

$$(3.4)K_{мп} = (Ц - ЗВ_{од})/Ц \text{ або } (3.5)K_{мп} = (В - ЗВ)/В$$

$$K_{мп} = 763/970=0,78$$

Коефіцієнт маржинального прибутку становить 0,78.

За наведеними даними розрахуємо *точку беззбитковості.*

$$(3.6) T_6 = \text{ПВ} / (\text{Ц}_{\text{од}} - \text{ЗВ}_{\text{од}}) \quad (8)$$

$$T_6 = 7\,079\,700 / (970 - 207) = 9\,278 \text{ ц.}$$

Таку кількість пшениці необхідно виробити, для нульового рівня доходу, тобто підприємство не отримує ні збитку, ні прибутку.

Так як, у ТОВ «Петрокорбівське» за 2024 рік спостерігалась погана урожайність кукурудзи, то прорахуємо і для неї.

Планова ціна на кукурудзу становить 1 035 грн/ц. Отже, змінні витрати на одиниці продукції становлять: 537 грн/ц; змінні витрати на 1 га становлять: 9 883 грн. Постійні витрати весь обсяг кукурудзи становлять: 6 702 700 грн, виручка на 1 га становить 19 050 грн.

За проведеними розрахунками *маржинальний прибуток на одиницю* становить **498** грн з центнера продукції. $\text{Кмп} = 498 / 1035 = 0,48$

Коефіцієнт маржинального прибутку становить **0,48**.

$$T_6 = 6\,702\,700 / 498 = 13\,459 \text{ ц.}$$

Таку кількість кукурудзи необхідно виробити, для нульового рівня доходу, тобто підприємство не отримує ні збитку, ні прибутку.

Прорахуємо ще соняшник.

Планова ціна на соняшник становить 2390 грн/ц. Отже, змінні витрати на одиниці продукції становлять: 366 грн/ц; змінні витрати на 1 га становлять: 9 049 грн. Постійні витрати весь обсяг соняшнику становлять: 16 243 800 грн, виручка на 1 га становить 59 094 грн.

За проведеними розрахунками *маржинальний прибуток на одиницю* становить 2024 грн з центнера продукції. $\text{Кмп} = 0,84$

Коефіцієнт маржинального прибутку становить **0,84**.

$$T_6 = 16\,243\,800 / 2\,024 = 8\,025.$$

Таку кількість соняшнику необхідно виробити, для нульового рівня доходу, тобто підприємство не отримує ні збитку, ні прибутку.

Таблиця 3.8 – Планова точки беззбитковості та плановий рівень беззбиткової урожайності при вирощуванні зернових у ТОВ «Петрокорбівське», плановий період

| Агрокультура | Плановий обсяг виробництва (реалістичний варіант), ц | Точка беззбитковості, ц | Беззбиткова урожайність, ц/га |
|---------------|--|-------------------------|-------------------------------|
| Озима пшениця | 45 320 | 9 278 | 11,4 |
| Кукурудза | 13 400 | 13 459 | 18,48 |
| Соняшник | 47 350 | 9 025 | 4,7 |

Джерело: побудовано автором

Отже, Результати оцінки економічних параметрів планування свідчать про необхідність впровадження інноваційних підходів у господарську діяльність. СVP аналіз показав, що соняшник є найбільш рентабельною культурою, пшениця також непогано себе показала, а от кукурудза зарахунок своєї поганої врожайності виявилася збитковою.

ВИСНОВКИ

Під час написання дипломної роботи на тему «Вдосконалення галузевої структури підприємства агробізнесу» було проведено комплексне дослідження теоретичних і практичних аспектів формування, аналізу та підвищення ефективності галузевої структури на прикладі ТОВ «Петрокорбівське». На основі зібраного матеріалу сформульовано такі висновки:

1. У результаті аналізу наукових джерел визначено, що галузева структура сільськогосподарського підприємства — це сукупність виробничих напрямів (галузей), які формуються відповідно до спеціалізації господарства, природно-кліматичних умов, ресурсного забезпечення та ринкової кон'юнктури. Рациональна структура дозволяє досягти вищого рівня використання потенціалу землі, праці, техніки, сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємства та його фінансової стійкості.

2. Розглянуто сучасні теоретичні підходи до підвищення ефективності виробництва через вдосконалення галузевої структури. Показано, що вибір культур має ґрунтуватися на показниках урожайності, рентабельності, стійкості до зовнішніх ризиків, а також можливостях реалізації продукції. До ефективних підходів належать багатофакторна модель оптимізації, врахування попередників у сівозміні, впровадження інтенсивних технологій та ресурсозбереження.

3. Вивчення методів вдосконалення галузевої структури дозволило виділити кілька ключових інструментів — економічне моделювання, використання нормативно-розрахункових показників, аналіз рентабельності культур, стратегічне позиціонування. Практичне значення мають методи, що дозволяють прогнозувати наслідки зміни структури та адаптувати її до зміни кон'юнктури ринку.

4. У розділі 2 здійснено повний аналіз діяльності ТОВ «Петрокорбівське». Встановлено, що підприємство має достатній ресурсний потенціал для ведення

ефективного аграрного виробництва. Основу галузевої структури становлять три культури: озима пшениця, кукурудза на зерно та соняшник. У структурі посівів домінує соняшник, що може створювати ризики порушення сівозміни та зниження родючості ґрунтів.

5. Аналіз динаміки посівних площ та урожайності виявив негативну тенденцію — загальна площа скорочується, а врожайність є нестабільною, особливо по кукурудзі. Так, урожайність кукурудзи в 2024 році знизилася на 69,2% порівняно з 2022 роком. Водночас пшениця демонструє поступове зростання врожайності, а соняшник зберігає лідерство за обсягами прибутку, хоч і при високій собівартості.

6. Вивчення економічної ефективності показало, що валовий прибуток підприємства має тенденцію до зниження. Найприбутковішими залишаються соняшник і озима пшениця. Рентабельність кукурудзи є нестабільною та залежить від погодних умов. У 2024 році прибутковість підприємства забезпечувалася, головним чином, за рахунок високих цін на продукцію, що частково компенсувало зростання собівартості.

7. Стратегічний аналіз позиціонування підприємства на ринку аграрної продукції продемонстрував, що ТОВ «Петрокорбівське» має сильні позиції за врожайністю пшениці та соняшнику, але поступається в показниках урожайності кукурудзи порівняно з середніми значеннями по області. Частка соняшнику в структурі посівів значно перевищує обласні показники, що може бути як перевагою в частині прибутку, так і загрозою щодо деградації ґрунтів.

8. В результаті обґрунтування натуральних показників розвитку галузевої структури встановлено, що зростання або зниження урожайності на 15% по кожній культурі суттєво впливає на загальний обсяг виробництва. Зниження урожайності призводить до недоотримання до 16 тис. ц продукції, а її зростання — до приросту понад 15 тис. ц. Це підтверджує необхідність постійного вдосконалення технологій вирощування та агрономічного контролю.

9. Вартісне обґрунтування показало, що структура витрат на гектар для кожної культури відрізняється суттєво. Найвищі витрати фіксуються при вирощуванні соняшнику (до 58 тис. грн/га), однак і прибуток від нього є найвищим — понад 17 млн грн загалом. Пшениця та кукурудза мають нижчу рентабельність, але дають можливість стабілізувати структуру виробництва та зменшити ризики монокультури.

10. Проведений CVP-аналіз засвідчив, що найбільш економічно ефективною культурою є соняшник — з найвищим коефіцієнтом маржинального прибутку (0,84) та найменшою точкою беззбитковості (8 025 ц). Пшениця показала стабільні результати при $K_{мп} = 0,78$. Кукурудза виявилась найменш стабільною культурою — її точка беззбитковості перевищує фактичний обсяг виробництва у 2024 році, що свідчить про ризик збитків за несприятливих умов. Результати CVP-аналізу дозволяють коригувати виробничу програму на основі кількісного обґрунтування беззбитковості та прибутковості.

11. У підсумку, об'єктивна оцінка внутрішнього потенціалу ТОВ «Петрокорбівське», аналіз галузевої структури та економічних показників засвідчили необхідність коригування виробничої політики підприємства. Запропоновані зміни в організації виробництва та структурах посівів спрямовані на зниження ризиків, підвищення прибутковості й забезпечення стабільного розвитку в умовах зростаючої конкуренції та кліматичних викликів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств : підручник / Андрійчук В. Г. – К. : КНЕУ, 2002. – 624 с.
2. Ефективність діяльності аграрних підприємств. – Режим доступу: https://pidru4niki.com/1499052836280/ekonomika/efektivnist_diyalnosti_agrarnih_pidp_riyemstv
3. Чинники та шляхи зростання ефективності виробництва – Режим доступу: https://pidru4niki.com/1513061636283/ekonomika/chinniki_shlyahi_zrostannya_a_efektivnosti_virobnitstva
4. Андрійчук В. Г. Агропромислові формування нового типу в контексті стратегії розвитку вітчизняного сільського господарства / В. Г. Андрійчук // Економіка АПК. – 2013. – № 1. – С. 3 – 9.
5. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Нелеп В.М. Планування на аграрному підприємстві— К.: КНЕУ, 2004. — 495 с.
7. Білецька К. Сутність категорії «Економічна ефективність виробництва». *Вісник ХНТУСГ*. 2014. Вип. 150. С. 74–81.
8. Пилипенко С. Теоретичні засади оцінки ефективності діяльності підприємства. *Економіка та управління підприємствами*. 2016. Вип. 10. С. 452–456.
9. Кудренко Н. Теоретико-методичні підходи щодо оцінювання економічної ефективності функціонування підприємств. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*. 2014. Вип. 24. С. 61–67.

10. Боднар О. В. Функціонування ринку зерна України в умовах волатильності світових цін / О. В. Боднар // Наука й економіка. – 2014. – Вип. 4. – С. 80–86.
11. Козак О. А. Розвиток зернової галузі України на сучасному етапі / Козак О. А., Грищенко О. Ю. // Економіка АПК. – 2016. – № 1. – С. 38.
12. Купченко А. С. Інфраструктура зернового ринку в Україні / А. С. Купченко // АПК-Інформ. – 2014. – № 1. – С. 45–48.
13. Нелеп В.М. Планування на аграрному підприємстві: Підручник – 2-ге вид., перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2004. – 495 с
14. Дем'яненко С.І., Хорунжий М.Й., Боброва О.Г., Коваль П.В. За заг. ред.С.І. Дем'яненка Економіка і організація агропромислових формувань (навчальний посібник). – К.: КНЕУ, 2006. - 304 с.
15. Мазур К.В., Кубай О.Г. Менеджмент аграрного підприємства : навч. посіб. Вінниця : ТВОРИ, 2020. 284 с.
16. Карпіщенко О.О. Стратегічне планування: навч. посібник. Суми, 2013. 446 с.
17. Іваненко Ф. В., Сінченко В. М. І 18 Технологія зберігання та переробки сільськогосподарської продукції: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. — К.:КНЕУ, 2005. — 221 с.
18. Лойко В.В. Економіка підприємства: навч. посібн. / В.В. Лойко, Т.П. Макаровська //– К.: КНУТД, 2015–267 с.
19. Конкурентоспроможність підприємства : оцінка рівня та напрями підвищення : [монографія / за заг. ред. О. Г. Янкового]. – Одеса : Атлант, 2013. – 470 с.
20. Лобан Л. А. Економіка підприємства [Текст]: навчальний посібник / Л. А. Лобан. – М.: Сучасна школа, 2011. – 432 с.
21. Гончаренко Л. Методичні засади оцінки біологічних активів та її вплив на вартість активів підприємства.-2008.- 97с.

22. Іванілов О. С. Економіка підприємства: підруч. [для студ. вищ. навч. І-20 закл.] / О. С. Іванілов — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 728 с.
23. Горбонос Ф. В. Економіка підприємств: Підручник. / Горбонос Ф. В., Черевко Г. В. — К., 2010. — 463 с.
24. Терещенко О. О. Фінансовий контролінг : навч. посіб. / О. О. Терещенко, Н. Д. Бабяк. — К. : КНЕУ, 2013. — 407 с.
25. Гайдаєнко О. М., Шевчук Н. С. Управлінський аналіз — Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2015. - 137 с. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/3752>.
26. Основи економічної теорії : підручник: У 2 кн. 1: Суспільне виробництво. Ринкова економіка / Ю. В. Ніколенко, А. В. Демківський, В. А. Євтушевський та ін.; За ред. Ю.В. Ніколенка. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К.: Либідь, 1998. — 272 с.
27. https://pidru4niki.com/1499052836280/ekonomika/efektivnist_diyalnosti_a_grarnih_pidpriyemstv
28. https://pidru4niki.com/1513061636283/ekonomika/chinniki_shlyahi_zrostantnya_efektivnosti_virobnitstva
29. Андрійчук В. Г. Агропромислові формування нового типу в контексті стратегії розвитку вітчизняного сільського господарства / В. Г. Андрійчук //Економіка АПК. — 2013. — № 1. — С. 3 – 9.
30. Нелеп В.М. Планування на аграрному підприємстві— К.: КНЕУ, 2004. — 495 с.
31. Білецька К. Сутність категорії «Економічна ефективність виробництва». Вісник ХНТУСГ. 2014. Вип. 150. С. 74–81.
32. Пилипенко С. Теоретичні засади оцінки ефективності діяльності підприємства. Економіка та управління підприємствами. 2016. Вип. 10. С. 452–456.

ДОДАТКИ

Додаток А «Форма 29»

| Державне статистичне спостереження | | |
|--|--|--|
| Статистична конфіденційність забезпечується статтею 29 Закону України "Про офіційну статистику" ПРИЙНЯТО | | |
| Порушення порядку подання або використання даних державних статистичних спостережень тягне за собою відповідальність, яка встановлена статтею 186 ¹ Кодексу України про адміністративні правопорушення | | |
| Подають: юрідичні особи, відокремлені підрозділи юридичних осіб, які здійснюють сільськогосподарську діяльність - територіальному органу Держстату | ЗВІТ ПРО ПЛОЩІ ТА ВАЛОВІ ЗБОРИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР, ПЛОДІВ, ЯГД І ВИНОГРАДУ у 2024 році | Безкоштовний сервіс для електронного звітування "Кабінет респондента" за посиланням https://statzvit.ukrstat.gov.ua № 29-ст (рчна) ЗАТВЕРДЖЕНО Наказ Держстату 04 квітня 2024 р. № 91 |
| Термін подання: не пізніше 10 січня | | |
| Ідентифікаційні дані респондента Ідентифікаційний код ЄДРПОУ 36383349 Найменування Товариство з обмеженою відповідальністю "Петрокорбівське" | | |
| Поштовий індекс | Місцезнаходження (юридична адреса) | Адреса здійснення діяльності, щодо якої подається форма звітності (фактична адреса) |
| Назва області / АР Крим | | |
| Назва району | | |
| Назва територіальної громади | | |
| Назва населеного пункту | | |
| Назва району у місті | | |
| Назва вулиці/провулку, площі тощо | | |
| № будинку | | |
| № корпусу | | |
| № квартири/офісу | | |
| | | |
| Код території відповідно до Кодифікатора адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад (КАТОТТГ) за адресою здійснення діяльності, щодо якої подається форма звітності UA35040230200088959 (код території визначається автоматично) | | |
| Інформація щодо відсутності даних У випадку відсутності даних необхідно поставити у прямокутнику позначку - V <input type="checkbox"/> Зазначте одну з наведених нижче причин відсутності даних: <input type="text"/> | | |

I. Виробництво однорічних і дворічних сільськогосподарських культур
1.1. Виробництво культур зернових і зернобобових
(із двома знаками після коми)

| Назва сільськогосподарських культур | Код рядка | Площа посівна уточнена, га | Площа зібрана, га | Обсяг виробництва (валовий збір) у початково оприбуткованій масі,ц (ар.3 >= ар.4) | Обсяг виробництва (валовий збір) у масі після доброби, ц | Із гр.2 - площа зібрана з політих земель, га | Із гр.4 - обсяг виробництва (валовий збір) у масі після доброби з політих земель, ц |
|---|-------------|----------------------------------|----------------------|--|--|---|---|
| А | Б | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 |
| Культури зернові та зернобобові (сума кодів із 0050 до 0270) | 0030 | 1 537,88 | 1 537,88 | 59 509,60 | 58 732,82 | - | - |
| Пшениця озима | 0050 | 809,50 | 809,50 | 45 478,20 | 45 328,19 | - | - |
| Ячмінь озимий | 0130 | - | - | - | - | - | - |
| Жито озиме | 0160 | - | - | - | - | - | - |
| Тритикале озиме | 0190 | - | - | - | - | - | - |
| Пшениця яра | 0080 | - | - | - | - | - | - |
| Ячмінь ярий | 0140 | - | - | - | - | - | - |
| Жито яре | 0170 | - | - | - | - | - | - |
| Тритикале яре | 0200 | - | - | - | - | - | - |
| Кукурудза | 0110 | 728,38 | 728,38 | 14 031,40 | 13 404,63 | - | - |
| Овес | 0210 | - | - | - | - | - | - |
| Гречка | 0220 | - | - | - | - | - | - |
| Сорго | 0230 | - | - | - | - | - | - |
| Просо | 0240 | - | - | - | - | - | - |
| Рис | 0250 | - | - | - | - | - | - |
| Культури зернові інші, гібриди, суміші колосових | 0260 | - | - | - | - | - | - |
| Культури зернобобові (сума кодів із 0280 до 0380) | 0270 | - | - | - | - | - | - |
| квасоля | 0280 | - | - | - | - | - | - |
| Боби кінські | 0290 | - | - | - | - | - | - |
| нут | 0300 | - | - | - | - | - | - |
| сочевиця | 0310 | - | - | - | - | - | - |
| горох | 0320 | - | - | - | - | - | - |
| вика озима | 0340 | - | - | - | - | - | - |
| вика яра | 0350 | - | - | - | - | - | - |
| люпин соловий | 0360 | - | - | - | - | - | - |
| люпин гіркий | 0370 | - | - | - | - | - | - |
| культури зернобобові інші | 0380 | - | - | - | - | - | - |

1.2. Виробництво культур технічних
(із двома знаками після коми)

| Назва сільськогосподарських культур | Код рядка | Площа посівна уточнена, га | Площа зібрана, га | Обсяг виробництва, (валовий збір), ц | Із гр.2 - площа зібрана з політих земель, га | Із гр.3 - обсяг виробництва (валовий збір) із політих земель, ц |
|---|-------------|----------------------------------|----------------------|--|--|---|
| А | Б | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| Культури технічні (сума кодів 0410, 0420, 0450, 0470, із 0490 до 0550, 0590, 0600, 0620, 0630, 0650, 0690, 0720, із 0750 до 0790, 0960, 1050, 1150, із 1170 до 1190, 1210, 1220) | 0390 | 1 915,09 | x | x | x | x |
| Соя | 0410 | - | - | - | - | - |
| Арахіс | 0420 | - | - | - | - | - |
| Льон олійний (кудряш) | 0450 | - | - | - | - | - |
| Льон-довгунець (на насіння) | 0460 | x | - | - | - | - |
| Гречка | 0470 | - | - | - | - | - |
| Ріпак озимий | 0490 | - | - | - | - | - |
| Кольза (ріпак ярий) | 0500 | - | - | - | - | - |
| Кунжут | 0510 | - | - | - | - | - |
| Соняшник | 0520 | 1 915,09 | 1 915,09 | 47 352,72 | - | - |
| Рицина | 0530 | - | - | - | - | - |
| Рожай | 0540 | - | - | - | - | - |
| Мак олійний | 0550 | - | - | - | - | - |
| Коноплі середньоросійські (на насіння) | 0570 | x | - | - | - | - |
| Коноплі південні (на насіння) | 0580 | x | - | - | - | - |
| Гарбузи (на насіння) | 0590 | - | - | - | - | - |
| Культури олійні інші | 0600 | - | - | - | - | - |
| Бавовна | 0620 | - | - | - | - | - |
| Джут, кенаф та волокна текстильні луб'яні інші | 0630 | - | - | - | - | - |
| Льон - довгунець солома | 0650 | - | - | - | - | - |
| Льон - довгунець волоконо | 0660 | x | - | - | - | - |
| Льон - довгунець треста | 0670 | x | - | - | - | - |
| Коноплі солома | 0690 | - | - | - | - | - |
| Коноплі волоконо | 0700 | x | - | - | - | - |
| Коноплі стебло | 0710 | x | - | - | - | - |
| Культури прядивні інші | 0720 | - | - | - | - | - |
| Бурак цукровий фабричний | 0750 | - | - | - | - | - |
| Бурак цукровий маточний | 0760 | - | - | - | - | - |
| Бурак цукровий на насіння | 0770 | - | - | - | - | - |

1.4. Виробництво культур кормових

(із двома знаками після коми)

| Назва сільськогосподарських культур | Код рядка | Площа посіва уточнена, га | Площа зібрана, га | Обсяг виробництва, (валовий збір), ц | Із гр.2 - площа зібрана з політих земель, га | Із гр.3 - обсяг виробництва (валовий збір) із політих земель, ц |
|--|-------------|---------------------------|-------------------|--------------------------------------|--|---|
| А | Б | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| Культури кормові (сума кодів із 2180 до 2230, 2260, 2300, 2430 і 2490) | 2160 | 715,99 | х | х | х | х |
| Буряк кормовий | 2180 | - | - | - | - | - |
| Буряк цукровий кормовий | 2190 | - | - | - | - | - |
| Бруква та турнепіс | 2200 | - | - | - | - | - |
| Коренеплоди кормові інші | 2210 | - | - | - | - | - |
| Культури баштанні кормові | 2220 | - | - | - | - | - |
| Кукурудза кормова | 2230 | 715,99 | 715,99 | 142 438,30 | - | - |
| Трави однорічні | 2260 | - | х | х | х | х |
| на сіно | 2270 | х | - | - | - | - |
| на корм зелений, сінаж, силос, трав'яне борошно | 2280 | х | - | - | - | - |
| на випас | 2290 | х | - | х | - | х |
| Трави багаторічні | 2300 | - | х | х | х | х |
| на сіно | 2310 | х | - | - | - | - |
| на корм зелений, сінаж, силос, трав'яне борошно | 2320 | х | - | - | - | - |
| на випас | 2330 | х | - | х | - | х |
| Культури кормові інші | 2430 | - | х | - | х | - |
| Насіння та маточники культур кормових (сума кодів 2510, 2520, 2630 і 2640) | 2490 | - | х | х | х | х |
| насіння буряку кормового | 2510 | - | - | - | - | - |
| насіння культур баштанних кормових | 2520 | - | - | - | - | - |
| насіння трав однорічних (сума кодів 2540 і 2550) | 2530 | х | - | - | - | - |
| насіння трави суданської | 2540 | х | - | - | - | - |
| насіння трав однорічних інших | 2550 | х | - | - | - | - |
| насіння трав багаторічних (сума кодів із 2570 до 2620) | 2560 | х | - | - | - | - |

Державне статистичне спостереження

| | | |
|---|--|--|
| Статистична конфіденційність забезпечується статтею 29 Закону України "Про офіційну статистику" | | |
| Порушення порядку подання або використання даних державних статистичних спостережень тягне за собою відповідальність, яка встановлена статтею 186 ³ Кодексу України про адміністративні правопорушення | | |
| Подають: юридичні особи - територіальному органу Держстату Термін подання: не пізніше 28 лютого | <p style="text-align: center;">ЗВІТ ПРО ОСНОВНІ ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ РОБОТИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ</p> <p style="text-align: center;">за <u>2024</u> рік</p> | Безкоштовний сервіс для електронного завантаження "Кабінет респондента" за посиланням https://statzvit.ukrstat.gov.ua № 50-сг (річна) ЗАТВЕРЖЕНО Назва Держстату 04 квітня 2024 р. № 85 |

| | | |
|--|---|--|
| Ідентифікаційні дані респондента | | |
| Ідентифікаційний код ЄДРПОУ <input type="text" value="36383349"/> | | |
| Найменування Товариство з обмеженою відповідальністю "Петрокорбівське" | | |
| Поштовий індекс Назва області / АР Крим Назва району Назва територіальної громади Назва населеного пункту Назва району у місті Назва вулиці/провулку, площі тощо № будівлю № корпусу № квартири/офісу | Місцезнаходження (юридична адреса) <input type="text" value="28220"/> <input type="text" value="КІРОВОГРАДСЬКА"/> <input type="text" value="НОВГОРОДКІВСЬКИЙ РАЙОН"/> <input type="text" value="ПЕТРОКОРБІВКА"/> <input type="text" value="Молодіжна"/> <input type="text" value="1"/> | Адреса здійснення діяльності, щодо якої подається форма звітності (фактична адреса) <input type="text" value="28220"/> <input type="text" value="КІРОВОГРАДСЬКА"/> <input type="text" value="НОВГОРОДКІВСЬКИЙ РАЙОН"/> <input type="text" value="ПЕТРОКОРБІВКА"/> <input type="text" value="Молодіжна"/> <input type="text" value="1"/> |

Код території відповідно до Кодифікатора адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад (КАТОТТГ) за юридичною адресою (код території визначається автоматично)

| |
|---|
| Інформація щодо відсутності даних У випадку відсутності даних необхідно поставити у прямокутнику позначку - <input type="checkbox"/> V <input type="checkbox"/> Зазначте одну з наведених нижче причин відсутності даних: <input type="text"/> |
|---|

Додаток В «Баланс»

Додаток 1
до фінансової звітності (розкриття)
бухгалтерського обліку в "Балансі станом на фінансовий рік"

Підприємство Товариство з обмеженою відповідальністю "Петроградбанк" Дата (рік, місяць, день) 2024 року грудня 31

Територія КІРОВОГРАДСЬКА м. КІРОВОГРАД

Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю м. КІРОВОГРАД

Вид економічної діяльності Виробництво культурних культур (зерні рослини), бобових культур і овочів овочевих культур м. КІРОВОГРАД

Середня кількість працівників 27

Адреса, телефон вулиця Малахова, буд. 3, с. ПЕТРОВОРЬНИНА, КІРОВОГРАДСЬКИЙ РАЙОН, КІРОВОГРАДСЬКА ОБЛ., 26220 4120975

Одним змiну: так, при без достатнього зміна (форма розкриття IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники мають вказуватися в гривнях і копійках)

Складено (зроблено помічником "х" у відомій(ій) кількості):

за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2024 р.

Форми №1 КСВ м. ДК 24

001001

| АКТИВ | Код радян. | На початок звітної періоди | На кінець звітної періоди |
|---|---------------|-------------------------------|------------------------------|
| 1 | 2 | 3 | 4 |
| I. Необоротні активи | | | |
| Нематеріальні активи | 1000 | 286 | 279 |
| первісна вартість | 1001 | 343 | 344 |
| накопичені амортизації | 1002 | 57 | 65 |
| Незавершені капітальні інвестиції | 1003 | - | - |
| Одержані зобов'язання | 1010 | 17 367 | 8 628 |
| первісна вартість | 1011 | 17 401 | 10 559 |
| зменшення | 1012 | 114 | 1 961 |
| Інвестиційна нерухомість | 1013 | - | - |
| первісна вартість інвестиційної нерухомості | 1014 | - | - |
| зменшення інвестиційної нерухомості | 1017 | - | - |
| Довгострокові фінансові активи | 1020 | - | - |
| первісна вартість довгострокових фінансових активів | 1021 | - | - |
| накопичені амортизації довгострокових фінансових активів | 1022 | - | - |
| Довгострокові фінансові інвестиції: | | | |
| які обліковуються за методом участі в капіталі | 1030 | - | - |
| інших підприємств | 1033 | 4 | - |
| заборгованість за власними до статутного капіталу інших підприємств | 1036 | - | - |
| Довгострокова дебіторська заборгованість | 1040 | 270 | 280 |
| Надзвичайні податкові активи | 1043 | - | - |
| Гроші | 1050 | - | - |
| Надзвичайні акціонерні активи | 1060 | - | - |
| Висхідні кошти у центральних банках резервних фондів | 1063 | - | - |
| Інші необоротні активи | 1080 | 10 229 | 69 990 |
| Усього за розділом I | 1095 | 67 256 | 79 175 |
| II. Оборотні активи | | | |
| Залишки | 1100 | 80 774 | 54 717 |
| з виробничих запасів | 1101 | 3 107 | 4 991 |
| за виробничим виробництвом | 1102 | 10 905 | 9 675 |
| готових продуктів | 1103 | 65 629 | 41 051 |
| товари | 1104 | 1 143 | - |
| Відпочивні фінансові активи | 1110 | 3 963 | 17 971 |
| Договори перестрахування | 1113 | - | - |
| Висхідні одержані | 1120 | - | - |
| Дебіторська заборгованість за продукцією, товарами, роботами, послугами | 1125 | 55 852 | 90 109 |
| Дебіторська заборгованість за розрахунками: | | | |
| за виданими авансами | 1130 | 3 151 | 384 |
| з бюджетів | 1132 | 10 240 | 3 374 |
| у тому числі з податку на прибуток | 1136 | - | - |
| Дебіторська заборгованість за розрахунками з зарплатних відрахувань | 1140 | - | - |
| Дебіторська заборгованість за розрахунками зі внутрішніх депозитів | 1143 | - | - |
| Інші відпочивні дебіторська заборгованість | 1153 | 141 978 | 204 916 |
| Відпочивні фінансові інвестиції | 1160 | - | - |
| Гроші та їх еквіваленти | 1163 | 416 | 24 720 |
| списання | 1166 | 5 | 6 |
| резерви в банках | 1167 | 411 | 24 714 |
| Награти майбутніх періодів | 1170 | - | - |
| Наступні перестрахування у страхових резервах | 1180 | - | - |
| у тому числі в: | | | |

| | | | |
|--|------|---------|---------|
| резерв депоzitованих зобов'язань | 1381 | - | - |
| резерв збитків або резерв паливних витрат | 1382 | - | - |
| резерв переобліганої премії | 1383 | - | - |
| інші спеціальні резерви | 1384 | - | - |
| інші збороти акцій | 1385 | - | - |
| Усього за розділом III | 1395 | 300 284 | 416 993 |
| III. Неповоротні активи, створені для продажів, та групи надбуття капіталу | 1396 | - | - |
| Всього | 1398 | 357 540 | 495 368 |

| Позначення | Код розряду | На початок звітного періоду | На кінець звітного періоду |
|---|-------------|-----------------------------|----------------------------|
| 1 | 2 | 3 | 4 |
| I. Власний капітал | | | |
| депозитованій (власній) капітал | 1400 | 197 072 | 185 919 |
| Відсотки на депозитованих статистичних капіталах | 1401 | - | - |
| Капітал у довіреність | 1402 | 6 762 | 6 762 |
| Чистий капітал | 1410 | - | - |
| акційний фонд | 1411 | - | - |
| паісовий курсовий різниця | 1412 | - | - |
| Резервний капітал | 1413 | - | - |
| Резервований надбуття (позачасовий збиток) | 1420 | 61 926 | 123 222 |
| Висхідальний капітал | 1425 | (-) | (-) |
| Нисхідальний капітал | 1430 | (-) | (-) |
| інші результати | 1435 | - | - |
| Усього за розділом I | 1495 | 264 787 | 325 903 |
| II. Депозитовані зобов'язання і забезпечення | | | |
| Депозитовані позички зобов'язання | 1500 | - | - |
| Залишки зобов'язання | 1505 | - | - |
| Залишки вимог кредитних банків | 1510 | - | - |
| інші депозитовані зобов'язання | 1515 | 52 903 | 52 642 |
| депозитовані забезпечення | 1520 | - | - |
| депозитовані забезпечення витрат персоналу | 1521 | - | - |
| Цільові фондування | 1525 | - | - |
| банківські депозити | 1526 | - | - |
| Спеціальні резерви | 1530 | - | - |
| у тому числі: | 1531 | - | - |
| резерв депозитованих зобов'язань | 1532 | - | - |
| резерв збитків або резерв паливних витрат | 1533 | - | - |
| резерв переобліганої премії | 1534 | - | - |
| інші спеціальні резерви | 1535 | - | - |
| інвестиційні контракти | 1540 | - | - |
| Приватний фонд | 1545 | - | - |
| Резерв на випадок зливання | 1546 | - | - |
| Усього за розділом II | 1595 | 52 903 | 52 642 |
| III. Власний зобов'язання і забезпечення | | | |
| депозитованій кредитній банків | 1600 | - | 30 100 |
| Власні акції | 1605 | - | - |
| Поточна кредиторська зобов'язаність за: | | | |
| депозитованими зобов'язаннями | 1610 | 8 953 | 21 282 |
| вимогами, дебітними вимогами | 1615 | 12 024 | 12 238 |
| розрахунками з банківськими | 1620 | 818 | 818 |
| у тому числі з вимогами на придбання | 1621 | - | - |
| розрахунками з страховиками | 1625 | 46 | 227 |
| розрахунками з оплати праці | 1630 | 198 | 479 |
| Поточна кредиторська зобов'язаність за спрощеними вимогами | 1635 | 17 947 | 50 033 |
| Поточна кредиторська зобов'язаність за розрахунками з учасниками | 1640 | - | - |
| Поточна кредиторська зобов'язаність за внутрішніми розрахунками | 1645 | - | - |
| Поточна кредиторська зобов'язаність за статистичною діяльністю | 1650 | - | - |
| Поточна зобов'язаність | 1660 | 318 | 403 |
| Власні майбутні прибутки | 1665 | - | - |
| Інші спеціальні фонди (інші результати) за кредитованими | 1670 | - | - |
| інші власні зобов'язання | 1680 | 556 | 1 852 |
| Усього за розділом III | 1695 | 49 800 | 116 723 |
| IV. Залишки зобов'язання, що з'явилися внаслідок операцій з придбанням активів, утриманням або продажом, та групи надбуття капіталу | 1700 | - | - |
| Всього за розділом IV | 1700 | - | - |
| Усього за розділом IV | 1700 | 357 540 | 495 368 |



Служба
Міколюк
Світлана Олена Миколаївна

Державний реєстратор територіального об'єднання територіальних громад
Державний реєстратор територіального об'єднання територіальних громад, що розкріє державну політику у сфері статистики



Звіт подібності

метадані

Назва організації

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU

Заголовок

Вдосконалення галузевої структури підприємства агробізнесу

Автор Науковий керівник / Експерт

Блажко А.В.Олександр Садовник

підрозділ

кафедра бізнес-економіки та підприємництва

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.



25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2



11879

Кількість слів



90916

Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

| | | |
|------------------------|---|-----|
| Заміна букв | | 0 |
| Інтервали | | 0 |
| Мікропробіли | | 166 |
| Білі знаки | | 0 |
| Парафрази (SmartMarks) | a | 16 |

Протокол аналізу звіту подібності науковим керівником

Заявляю, що я ознайомився з Повним звітом подібності, який був згенерований Системою виявлення і запобігання плагіату щодо роботи:

Автор: Блажко Антон Віталійович

Тема роботи: Вдосконалення галузевої структури підприємства агробізнесу

Науковий керівник: к.ек.наук, доцент Садовник О.В.

Підрозділ: кафедра бізнес-економіки та підприємництва

Коефіцієнт подібності: КП 1 – 2,73%

Після аналізу Звіту подібності констатую наступне:

□ виявлені в роботі запозичення є сумлінними і не мають ознак плагіату. Тому робота визнається самостійною і допускається до захисту.

Обґрунтування: Слід відзначити, що низький відсоток запозичень викликаний якісним описом теоретико-прикладних основ вдосконалення галузевої структури підприємства агробізнесу, якісним індивідуальним підходом у проведенні аналітичних та планово-розрахункових завдань при написання кваліфікаційної бакалаврської роботи.

11 травня 2025 р.
(дата)

(підпис)

Олександр САДОВНИК
(ПІБ)